

GORIŠKA STRAŽA

Izbaja v Gorici vsako sredo opoldne do preklica, Velja za celo leto 12 L, mesečno 1 L, za ino-
semstvo 20 lir. Na naročila brez dopolne naročnine se ne bomo ozirali. Posamezne številke
stareje v razprodaji 20 stotink. Uredništvo: ulica Vetturini 9; uprava: ulica Vetturini 9.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi, katere je treba vnaprej plačati
se računajo po dogovoru. — Izdaja konsorcij „Goriške Straže“. Odgovorni urednik: Roman Čej
Tiska: „Narodna Tiskarna“ v Gorici, ulica Vetturini štey. 9.

Božični zvonovi.

O polnoči se bo razlegel glas zvonov po zasneženih goriških vaseh in po naših dolinah in bo oznanjal, da je pred 1921. leti prišel na svet Zveličar vseh ljudi.

Bil je takrat težek čas. Človeštvo je zgubilo luč resnice izpred oči in se je puzalo vedno nižje. Milijoni sužnjev so spravljali s krvavečimi rokami na dan bogastvo, v katerem se je valjalo par deset-tisočev do mozga pokvarjenih rimljanskih gospodov. Z železno roko je bil paganski Rim zgneten skoro ves tedanj znani svet v velikansko državo, ki je bila trda gospodarica nad drugimi narodi. Toda ta mogočni Rim je bil v notranjosti gnil. Vse stremiljenje vladajočih je šlo za tem, da nakupiše gore zlata, da iztisnejo iz sužnjem in podložnih narodov čim več krvi, iz katere je raslo bogastvo. Bil je to čas neizmernega bogastva in nezasišane bede, čas globoke pokvarjenosti in časa tihega trpljenja. Bil je pa tudi čas, ko so vse v jedru zdrave duše pričakovale, da pride oni, ki nosi luč večne resnice. Ker sila je narasla že do vrhunca. Zakaj živimo? so se vpraševali trpeči milijoni in isto vprašanje je sililo na ustnice ljudem, ki jim vse bogastvo in vse sladkosti zemlje niso mogle ohladiti pekočega občutka v srcu, da živijo brez smisla, brez cilja, in da ne morejo utešiti strašne žeje po resnici.

V tisti dobo in med tisti svet je stopil Kristus. V času, ko se odlični Rimljan ni dotaknil ročnega dela, ker bi s tem umazal svojo čast, je stvarnik sveta postal rejenec revnega dela. S svojim prvim gibom roke je posvetil delo človekovo in je oznanil, da smo si vsi ljudje, revni in bogati, bratje. Še več! Sužnja je dvignil k dostojanstvu otroka božjega, ko je oznanil, da nosi vsak človek v sebi nekaj, kar je bolj dragoceno od vseh zakladov sveta, — neumrljivega duha. V notranjosti človekovi je sreča, je neskončno življenje; vsakemu človeku je mogoče, v sebi zgraditi svetel in visok dom dobrote in večne sreče; mogoče mu je pa tudi, uničiti v sebi vse darove božje in postati služabnik hudega. Človeku, ki je iskal trajne sreče v zunanostih, v svili in zlatu, v udobnostih in nizkoti, je povedal Kristus veliko resnico, da je kraljestvo božje v njem samem. Da more slabotni človek doseči

ta cilj, da more v mračnih dvomih in temi najti pravo pot, mu je dal velike in jasne nauke krščanstva. Vse pa, ki služijo dobremu, je združil v nevidno telo, čigar glava je Kristus sam.

Iz revne bajtice betlehemske je zasijala luč vsem narodom. Onim, ki niso vedeli, zakaj živijo, se je zdelo, da so vstali od mrtvih in začeli živeti resnico. Sužnji je dvignil oči od svojih verig in je začutil v sebi nepremagljivo silo duše in je videl prihajati Odrešenika. Bogatemu, ki je veroval, je padla z ramen peza bogastva: videl je v revnih brate in je vedel, da bo rešil svojo dušo le, če jih bo ljubil z dejanjem. Milijonske množice usuzjenih so prisluhnille, ker se je širil klic: Dvignite glave, ker približuje se vaše odrešenje. Ne odrešenje od dela, ne od trpljenja, ki je delež človekov, — ampak odrešenje duše, ki je bila mrtva, a postane nesmrtno življenje.

Kristus pa ni prišel na zemljo samo za to, da dvigne duše posameznikov v večno življenje: on je prinesel tudi celim narodom vodilo življenja. Oznanil je mir vsem ljudem in vsem narodom, ki mu bodo sledili. Tudi našemu rodu, ki je izmučen, v sebi razdejan, poln bridkosti, obdan od morja sovraštva, je dano to oznanjenje.

V težkem boju za vsakdanji kruh, za naravne in svete pravice našega ljudstva nismo našli pravice in zadoščenja tam, kjer bi nam ga morali dati. Tudi ne vemo, kedar bo napočil čas, ko dosežemo svobodno življenje. Morda nas čakajo še težke preizkušnje; morda bo celo obupal eden ali drugi izmed onih, ki imajo danes usodo naroda v rokah. Naj pride nad nas kakoli — močni bomo, dokler bo veljal v naših hišah nauk Kristusov. Neomajni bomo, dokler se bo v cerkvah razlegal glas slovenske duše, glas trpljenja, a tudi odmev trdnega zaupanja. Naše hiše ne bodo podrlle, dokler bo zgrajena na trdno skalo, ki je Kristus.

Ko se bodo na božično noč zagibali po vsej zemlji milijoni zvonov, bodo zato tudi slovenski zvonovi odmevali pesen vesoljnega krščanstva:

Kristus je rojen. V njem je moč, v njem je odrešenje, v njem zmaga pravice in večno življenje. Pojdimo za njim!

Možem in fantom v domovini.

Dragi možje in fantje! Pišem vam o zelo važni zadevi. Bližajo se namreč občinske volitve. Še nikdar niso bile občinske volitve tolike važnosti kot tokrat. V Avstriji smo imeli deželni zbor, v državnem zboru smo imeli skupino, ki je nekaj pomenila. A sedaj? Mesto deželnega zbora, izvoljenega od ljudstva, nam je vlada dala surogat, okorjoro namesto kave. V državnem zboru je izmed 535 poslancev pet Slovencev. Preje smo imeli zakon, ki nas je ščitil, sedaj ga ni ter smo izročeni požigalcem na razpolago. Edino, kar nam še ostane, je občinski zastop. Tu se moremo nekako samostojno gibati, in bomo kolikor toliko avtonomni. Zato pravim, da so te volitve važne kot nobene druge. Za občinske volitve se mora brigati vsak Goričan do zadnjega bajtarja. Občina ima po obstoječem zakonu veliko moč, le žal, da se doslej tega nismo zavedali, županstva se niso posluževala vseh pravic.

Če pa je temu tako, če je županstvo tako imenitna ustanova, če je starešinstvo zares tako važen zastop, potem nam ne more biti vseeno, kdo bo izvoljen v starešinstvo in kdo bo župan. Treba bo tedaj dobro premisliti in preudariti, preden pojdemo volit.

Ni zadosti, da je starašinstvo takozvanega »narodnega« mišljenja, ni dovolj, ako je župan Slovenec. To smo mogli zahtevati leta 1860, danes ne več. Mi zahtevamo od občinskega starašinstva in zlasti od župana nekaj drugega.

Kaj hočemo od župana? Kakšen bo župan?

Odgovor se glasi, da župan bodi: sposoben, marljiv, neustrašen in pošten.

Kaj se to pravi? Čujte, predragi možje in fantje!

1. Sposoben mora biti župan. Za župana ne more biti, kdor ne zna pisati ali kdor vsaj površno ne pozna občinske avtonomije in županstvenih pravic. V glavi mora kaj imeti.

2. Župan mora biti marljiv. Kaj nam pomaga, če je župan še tako učen, če pa ni marljiv, če zanemarija svoje dolžnosti in odlašča delo na nedoločen čas in noče sklicevati rednih sej?

3. Neustrašen mora biti naš župan. Imamo župane, ki pokorno slušajo druge oblastnike, civilne komisarije, orožnike tudi v zadevah, ki spadajo v županski delokrog. Župan mora odločno zavračati vsako tuje vmešavanje v občinske zadeve.

4. Slednjič mora biti župan poštenjak. Županski steček ne sme biti le zadeva časti, županstvo ne sme biti komu izvor bogastva in sredstvo izkoriščanja. Naši sedanji župani so po različnih kopitih. Nekateri so hvala Bogu vzorni župani, ki so zares skrbeli in skrbijo z vso vneto za blagor občine. Takim možem vso čast in hvalo. A drugi so zopet zelo slabi. V vojskinem času so skrbeli je zase in so zanemarjali občino. Koliko gorja so povzročili ti župani ubogemu ljudstvu. Nič ne pomaga, če so bili in so »narodni«. Narodnost jim je bila krinka, da so lahko zakrivali svoje sebične namene. Na račun revežev so... pa pustimo to. Nekateri župani so celo narod prodajali; ta za plesno dovoljenje, drugi za obrtno licenco!

Dragi možje in fantje! Volite samo možje, ki ste o njih prepričani, da so sposobni, marljivi, neustrašni in poštenjaki.

Gremo pa še en korak naprej, kaj zahtevamo od županov?

1. Takoj po volitvah se morajo sestati in se organizirati v disciplinirano župansko zvezo, ki bo dajala navodila za enotno postopanje vseh županov v vsakem pogledu, kjer je enotnost potrebna.

2. Sestaviti bo treba moderen občinski program, kakor je v navadi pri najboljših naprednih narodih.

Ta program mora obsegati določbe o javni morali, zdravju naroda, o gospodarskem in socialnem delu občine.

3. Županska zveza in starašinstvo bodo morali braniti gospodarske, kulturne in politične pravice našega ljudstva.

Na delo tedaj, možje in fantje. V občinske zastopce izvolite mlade može in fante. S tem, da sem imenoval mlade može, ni rečeno, da bomo stare izključili. Mladosti treba več! Mladi naj prinesejo v občinske seje agilitnost, delavnost, pridnost, stari pa svoje znanje in svoje izkušnje.

Na delo tedaj, možje in fantje, za gospodarski, socialni in moralni preporod našega ljudstva.

Prisrčno pozdravljam vse može in fante in kličem: na svidenje!

Rim, 16. decembra 1921.

Virgilij Šček.

Zmaga Ircev.

Irci so zmagali v svojem dvajsetstoletnem boju za svojo neodvisnost. Pogajanja z Angleži so dobro končala. Samo en del skrajno radikalnih Ircev je s sporazumom nezadovoljen.

Na podlagi določb angleško-irskega sporazuma se bo Irsko imenovala »Svobodna Irška država«. (The Irish Free State).

Glavne točke sporazuma, ki se imenuje »Pogodba med Veliko Britanijo in Irsko«, so sledeče: Irsko bo imela enako ustavo kakor Avstralija, Nova Zelandija in Južna Afrika ter se bo imenovala »Svobodna Irška Država«. Njeno razmerje do angleške vlade bo podobno razmerju, ki obstaja med angleško vlado in Kanado. Kraljev namestnik na Irskem se bo določil na isti način kakor glavni gubernator Kanade. Člani irskega parlamenta bodo prisegali zvestobo irski državi, pokorščino kralju Juriju V. in njegovim potomim naslednikom in bodo priznali, da pripadajo skupnosti držav, ki tvorijo britansko cesarstvo. Irsko se obvezuje, da prevzame del državnega dolga in vojnih polkojnin. Dokler ne bo sklenjen kak drugačen sporazum, bo angleška mornarica branila Irsko. V mirnem času bo Irsko dovoljevala angleški armadi gotove ugodnosti, v slučaju vojne pa ali v slučaju neprih odnošajev med Anglijo in kako drugo državo bo obvezana dati takšne olajšave, kakršne bo zahtevala angleška vlada. Irsko bo imela pravico imeti armado, ki bo v takšnem razmerju z njenim prebivalstvom, v kakršnem se bo nahajala armada Anglije s številom svojega lastnega prebivalstva. Pristanišča obeh držav bodo odprta ladjam ene in druge dežele. Parlament Severne Irske bo povabljen, da se v teku enega meseca po ratifikaciji

pogodbe izjavi, ali se hoče priključiti Svobodni Irski Državi. Ako se Severna Irsko ne bo hotela priključiti, tedaj bo imenovana komisija treh članov, ki bo določila meje med severno in južno Irsko. Parlament Svobodne Irske Države bo imel zakonodajno pravico tudi nad Severno Irsko na vseh tistih poljih, ki ne spadajo v področje severno-irskega »home rule-a« (avtonomije). Drugače pa bo ohranila Severna Irsko vse pravice, ki jih ima sedaj, posebno pravice patronstva in pobiranja dohodkov od uvoza in izvoza. Dokler se parlament in vlada Svobodne Irske Države ne ustanovita, bodo zasedali poslanci, ki so bili izvoljeni na južnem Irskem, ter bodo obrazovali začasno vlado, ki pa ne bo imela ohraniti oblasti več ko 12 mesecev časa, računajoč od dneva sklenitve sporazuma. V Svobodni Irski Državi bo vladala svoboda vere.

V italijanski zbornici so pozdravili svobodo Irske isti ljudje, ki so svoječasno vpili proti borilcem za Irsko neodvisnost. Ko so se pa oglašili dr. Stanger, Nikolussi, in eden v imenu Sardinije, je nastal v zbornici vihar. Seveda, privoščiti Ircem svobodo, je lahka in cena stvar, a dati avtonomijo v lastni državi, to je nekaj drugega. Iz tega je razvidno, koliko so vredne simpatije do Ircev.

Mi irski narod najtopleje pozdravljamo in jim častitamo ob zmagi, ki so jo priborili na koncu 12 stoletij po neprestanih in hudih bojih s svojimi zatiralci. Vera v zmago in vztrajnost so jih privedli do tistega cilja, ki ga je sanjalo njih rodoljubno srce. Irski narod nam je priča, da je vse na svetu minljivo, le ljudstvo v borbi za svoje pravice ne more izginiti in se priboriti do zmage prej ali slej.

Življenjski pogoji.

Občini Soča in Trenta se nahajata v največji stiski. Avstrijski zakon je prepovedoval kozjorejo, oz. kozjo pašo v krajih, kjer bi se škodovalo gozdu. A ker se občini Soča in Trenta nahajata v izjemnih razmerah in je njun življenjski pogoj kozjoreja, je avstrijska vlada na prošnje drž. poslanca dr. Ant. Gregorčiča spregledala določbe zakona in dovolila prebivalcem obeh občin, da so gojili koze in jih pasli po okoličih. Laška vlada pa je hotela vzpostaviti strogost zakona in prepovedala, kar je Avstrija dovolila. Prepričan sem, da je sedanja vlada storila korak v dobri, da celo v najboljši veri, a ko uvidi potrebe ljudstva, bo brez dvoma zavzela stališče bivše vlade.

Občina Soča ima 710 prebivalcev in 158 hišnih števil. Od teh se preživlja okrog 95% od koze in ovčjereje. Ovčjereja pride v poštev le toliko, v kolikor se imenovana žival more pasti v ravnini in poljužnem nabrežju, a nikakor v strmih in skalovitih pašnikih.

Ker pa je v občini svet večinoma strm in skalovit, ne more ovca tu nikakor uspevati, vsled česar je ljudstvo skoz in skoz odvisno od kozjoreje, kar se zelo lahko dokaže. Ako bi najboljši posestniki redili krave, bi iz svojih in občinskih posestev ne nakosili in našli toliko sena, da bi skoz zimo preživeli eno samo kravo. V ravnini je še sneg, a na posameznih skalovitih policah in v skalnatih gozdovih najde koza vsled svoje narave zadostno pašo, ne da bi škodovala gozdu. Vvea

bi se te krme ne mogla posluževati, ker mora biti skoz vso zimo zaprta. Tako pridobi posestnik s kozjorejo toliko, kolikor bi pridobil z rejo 5—6 krav, ki jih absolutno ne more prerediti.

Pred pričetkom svetovne vojne je bilo v občini okrog enajst sto koz in navzlic temu je imela občina krasne gozdove, kar so potrajali gozdarji pod bivšo vlado. Danes imamo približno pet sto koz. Pred vojno je prebivalstvo še izhajalo, a danes je takorekoč na beraški palici, ker mu dosedanje določbe branijo kozjorejo, a krav in ovc vsled terenske osnove ne more rediti.

Uvažujoč življenjske pogoje ljudstva, ki mu brez kozjoreje ni obstanka, je avstrijska vlada strogi zakon o kozjoreji ublažila in dala občini Soča in Trenta dovoljenje, da je bila kozja paša neomejena.

Vsled vojnih dogodkov je občina izgubila arhiv in več pismenih dokazov za vse, kar sem zgoraj navedel. Najboljši dokaz za resnico povedanega je nad vsak dvom vzvišena oseba dr. Ant. Gregorčiča, ki je v svoji dobrohotnosti posredoval pri vladi.

Občina Trenta šteje 65 hiš in se nahaja v istih pogojih. Pred vojno je bilo tam 600 koz, danes jih je le okrog 300.

Obelodanil sem te vrstice zaradi dejstva, da se je s tem vprašanjem bavila javnost, in opozorim le na članke, izišle v tržaški »Eri nuovi«. Uverjen sem, da bo vlada, zlasti njen zastopnik civilni ko-

misar tolminski gospod Giordano, čimprej ukrenil vse potrebno, da se ljudstvo oddahne od grozne skrbi, ki ga danes tlačí.

Virgilij Šček, poslanec.

Požig „Narodnega doma“ v Barkovljah.

V ponedeljek, dne 12. t. m. je pridrvel ob 9. uri zvečer iz mesta tovorni avtomobil, natičen z dvajsetorico oboroženih mladeničev. Poskakali so na tla pred »Obrtniškim društvom« ter planili v gostilniške prostore. V stranski sobi so sedeli nekateri gostje, po večini starejši moške. Oddelek vdiralcev je zastavil oba vhoda sobe, da ni mogel nihče zapustiti svojega mesta. Fašisti so imeli v rokah vsi samokrese in nočne granate. Iz njihove srede je zadonel ukaz: »Pazite! Kakor hitro se kdo gane, vrzite mu granato pod nogo!« Da bi podkrepili svoj opomin, je treščil fašist enega izmed gostov s palico po glavi. Udarec je mahnil tudi proti gostilničarju in mu zbil krožnike iz rok. Med tem ko je ta oddelek fašistov vršil svoj »posel« v gostilniški sobi, so ostali vdrli v veliko dvorano, ki stoji v ozadju. Zavlekli so na sredo vse pohištvo, ga polili s petrolejem in bencinom ter zažgali. — Kmalu so se dvignili plameni proti stropu. Ko so videli, da je vse v redu, so se mirno odpeljali s tramvajem v mesto.

Kmalu nato je dospela četa orožnikov. Izpraševali so po knjižicah in se grozno čudili, da so zažig zakrivali fašisti. — Zdelo se jim je naravnost nemogoče.

V tem so že bruhali plameni skozi tramovje in ogenj je divjal vedno hujše. Ko so došli ognjegašci, je že gorelo sprednje poslopje. Posrečilo se jim je, omejiti požar in rešiti bližnje hiše. Gostilničar je iz bojazni, da se plameni poašče sprednjega dela poslopja, bil pometal svoje pohištvo na cesto. Izpraznila se je tudi bližnja tobakarna in štacuna s papirjem.

Škoda znaša 120 do 150 tisoč lir. Barkovljski Slovenci se tresejo od ogorčenja.

Največji spomenik v sedanji Italiji.

Italija ima iz prejšnjih stoletij veličanske zaklade umotvorov: veličastnih spomenikov, slik, palač itd. Človek se more čuditi, kaj je vse italijanski narod izdelal v teku stoletij. Največ teh umotvorov je nagromadenih v Rimu, Benetkah, Napolju in v drugih velikih italijanskih mestih. O teh umotvorih in o vtisih, ki jih napravljajo na gledalca, nam je povedal pošten in izobražen Italijan sledečo sodbo: »Občudoval sem marsikatero epohalno delo v Italiji, marsikateri spomenik, a reči moram, da me ni nobena reč tako ganila in do dna duše pretresla, ko požgani hotel Balkan v Trstu.... Palača je sicer mrtva, a govori cele knjige. Na tem domu je vse živo, vsak kamenček govori!... Poteze na tem monumentu so tako žive, da jih razume najpreprostejši človek. Pred tem monumentom se mora vsakdo ustaviti, celo srce se človeku za trenotek ustavi pred tem velikim delom. Kdor je ta monument videl in občutil v srcu vso grozo in strahoto, ki jo tako živo in plastično izraža, mora vzklikniti: Moderna Italija nima večjega in bolj pretresljivega spomenika, kakor je ta! — Pred njim izginejo velika dela Michelangela, Rafaela in drugih, pa tudi Dantejeva Divina Commedia umolkne....

Vojnim oškodovancem.

Dopis z dežele. Vojni oškodovanci, dajte zidati svoje porušene stavbe le po domačih stavbnih zadrugah. Ponovno-krat je bilo že v listih rečeno, da naj naši ljudje dajejo prednost domačim podjetjem, osobito zadrugam, a brezuspešno. Zares žalostno je, da se ne zavedajo naši ljudje, kako velikega gospodarskega pomena je, da se da delati domačinom. Tako ostane denar v naši deželi ter bo korist naša, ne pa tujeve, ki bodo odšli z denarjem in nam pustili le gole hiše. Že sedaj, ko je v naši deželi — nočem pretiravati — vsekakor več dela nego v marsikateri drugi italijanski provinci, opazimo veliko konkurenco, vrši se že pravo tekmovalstvo za pridobivanje dela in ponujajo se dnevno večji odstotki posredovalcem, ki bi bili v stanu poskrbeti temu ali onemu podjetju, večinoma tujim, de'no. Zhalibog celo med našimi ljudmi se dobe agenti za tujia podjetja. Da bi se držala konkurenca meji dostojnosti in stanovskega čednosti, ki ne dopuščata, da odjede drug drugemu kruh, poslužujoč se umazanih sredstev, bilo bi nič kaj reči. A je ravno narobe. Pride v vas ali hčije pripelje se na avtomobilu človek, tujeja rodu in iz tujih krajev, zna se postaviti premeteno — prilizneno pred našimi ljudmi, zna na dolgo in široko pripovedovati, kaj vse on in njegovo podjetje zamore, zna

po svojem oblačilu, obnašanju in govorjenju vzbujati zanimanje za svojo osebo in za stvar, ki jo zastopa. Pravi jim, da ne bo treba ne vknjižbe, ne obresti, če on vpostavi hišo. Obljublja celo, da bo hišo olepšal, zboljšal, moderniziral in jo še kaj povečal. Vse to bolje, nego delajo drugi, ki tekmujejo na istem polju z njim. Vse to dela iz človekoljubja in z malenkostnim dobičkom, kakor zatrjuje. In uspeh tega prigovarjanja in natolčevanja je, da se odločijo vojni poškodovanci, da mu dajo delo, in da ne zapadejo v kako zmotno ali zablodo sklenila se bo »notarska pogodba«. Ljudje ne vedo, na potrjuje notar le pristnost podpisov strank na pogodbah, nanašajočih se na vojno odškodnino, njeja ne briga vsebina, on ne jamči za vsebino pogodbe. Po zakonu bi bila notarska pogodba potrebna le, ako bi ne bil vojni poškodovavec v posesti vseh črtov, (n. pr. slep, gluhi, ki ne zna brati, ki ne zna pisati). In kaj je z obrestmi in z knjižbo? Predvsem bodi omenjeno, da prihaja ves denar iz naslova predjemov najvojno odškodnino iz istega vira, istega glavnega bančnega zavoda, ki ima le več odtokov, več podružnic in poslovalnic. Radi tega so pogoji eni in isti za vse. Ne mislite, da daje predjeme brez varstva nikomur in nikomur, pa naj si bo tako ali drugače. Neizkušenec misli, da je vse opravljeno, ako na knjižbo, a banka, ki ima svoje strokovnjake, že ve, kaj dela. Nikar ne mislite, da jo prekanete za varstvo, ki jo zahteva. Banke so upravljene po osebah, ki se razumejo dobro na vse denarne posle, in če kdo kaj več doseže od banke, moral ji bo od svojega vrniti. (V Vojšišci so slučajni, ko so obljubljali predjeme brez vknjižbe, sedaj pa se je banka vknjižila s takimi zneski, da ne bodo hiše nikoli prava last poškodovancev).

Zaključujemo s pozivom, da naj se drže ljudje le domačih stavbnih zadrug in posvetujejo naj se v zadevah vojnih odškodnin le pri domačih osebah. Zhalibog, da je marsikateri naš človek že zašel na krivo pot. A svaniho naj bo to drugim.

Vladar fašist v Gorici.

V zbornici je ob veliki pozornosti vseh navzočih podal sledečo izjavo poslanec Šček:

»Imor revnega državljanca, ki se je izvršil pod uradovanjem kvestorja Wenzla, mi je v povod, da v imenu svojih tovarišev izjavim sledeče:

Mi slovenski poslanci izjavljamo v imenu ne le vseh strank, ampak tudi v imenu obeh narodov, živečih na Goriškem, da bo naše ljudstvo s spoštovanjem pozdravilo vsakega uradnika, ki pride v deželo vlado zastopati. Smo pa brezpogojno proti imenovanju g. Wenzla za goriškega kvestorja iz enostavnega razloga, ker nočemo, da bi se v naši deželi obnovil in bi oživel terorizem in državljanska vojna. Mi hočemo imeti v Gorici zastopnika vlade, ne pa zastopnika ene stranke. (Klici: Tako je, bravo, ploskanje!) Ako nima vlada drugega izvoznega blaga iz starih provinc razum imenovanega Wenzla, jo zahvalimo in ji povemo, da ga ne maramo! (Smeh. Posl. Graziadei: Ta vam je dal nauk!)

Vlada pozna naše stališče, je poučena tudi, da goriško ljudstvo noče Wenzla, zato vzemi vlada na znanje voljo vsega ljudstva in se ravnaj po tem. Ako pa bi vlada navzlic temu hotela nam dati v Wenzlu božični dar, naj sprejme vse odgovornosti za svoj čin.

Naše ljudstvo ima ubojev in požigov dovolj! Mi Goričani hočemo le mir in nič drugega nego mir!« (Ploskanje na vseh kloph.)

Dopisi.

— Poljubini. — Dne 23. nov. smo imeli v našem izobraževalnem društvu lep večer. Proslavili smo 15. letnico; zbor je zapel par Gregorčičevih pesmi. Prav lepo je podala deklamatorica odo »Ojliki«. O pesnikoven življenju, delovanju in o njegovih pesmih je predaval g. kaplan Kodernac ter je tudi recitiral nekaj najlepših pesmi. — Še duh Gregorčičev živi med nami, naj vek živi!

On list je naše gore, sin naših je planin. Vzljubimo njega vzore, slavimo mu spomin!

— Iz Idrijske doline (pri Bači). Naša »Kmetiska in delavska gospodarska zadruga« se razvija od dne do dne vedno lepše. Zdaj je odprla dne 23. oktobra t. l. svojo podružnico na St. Viški Gori, v splošno radost in dobrobit tamošnjih članov. Še večjo pozornost pa se obrača na bodočo otvoritev podružnice v Podmelcu, katera bo, kakor se ve iz zanesljivih virov začela posloviti z novim letom.

Pomagajte sami sebi; pobijajte izkoriščevalce: naročite »Gospodarski list«, ki prične izhajati v Gorici! V zadrugištvu je naša rešitev!

Naročnike „Goriške Straže“

prosimo, da obnovijo in plačajo čimprej naročnino za prihodnje leto. Pridobite listu novih naročnikov! »Goriška Straža« stane za celo leto 12 lit. — List bomo pošiljali le onim, ki plačajo naprej.

Čim več bo naročnikov, tem lepši in obširnejši bo list.

— Skrilje. Dne 16. t. m. se je preselila iz te doline solz v boljšo večnost štiriinšestdesetletna Marija Rustja. Bila je ena izmed tistih redkih mater, ki se je zavedala svoje materinske in narodne dolžnosti. Enega sina — blagopokojnega Andreja — je vzredila za duhovnika, drugi sin Joško je agronomski inženir, tretji sin študira jus. Lepše dote jim nisi mogla preskrbeti, narodu ne več dati, kakor si storila s svojimi žulji! Nič manjša pa ni bila njena skrb za ostale 3 sinove in hčer. Da so jo spoštovali in ljubili vsi njeni poznavalci, je bil priča njen sijajni spreved k večnemu miru. Počivaj blaga mati v miru, prosi Ti pri Gospodu Tebi podobnih vernih slovenskih mater! Nad vse žalostnemu očetu in zapuščenim otrokom naše iskreno sožalje!

— Iz Avč. Splošni val, ki veje po deželi v društvenem življenju, je končno tudi našo občino povlekel za seboj in po dolgem spanju se je obnovilo naše »Slov. izobr. društvo«. Dne 11. t. m. se je vršil »Izredni občni zbor«. Udeležilo se ga je prebivalstvo v velikem številu, posebno fantje in dekleta. Govorili so v pomenu društvenega življenja g. Kristjan Bavdaž iz Kanala, tukajšnji g. vikar Trdan in g. nadučitelj Gorjup. Vsi govorniki so pozivljali člane k neumornemu in sloznemu delovanju v društvu, ker le če bomo stali na visoki stopnji kulture, ki jo društva širijo med nami, bomo kos sedanjemu položaju. Končno se je izvolil nov odbor.

— Hrenovice. Tudi naše »Kat. slov. izobr. društvo« je proslavilo Gregorčičevo 15. letnico. Zbrali smo se v društveni sobi ob lepo okrašeni sliki pesnikovi in slišali mnogo zanimivega iz njegovega življenja. Nekateri pesmi smo čuli iz ust naših fantov in deklet, ki so nastopili z deklamacijami, kakor »Soči«, »Domovini« in »Naš narodni dom«, i. t. d. Moški zbor nam je zapel znano pesem »Njega ni«, mešan zbor pa je nastopil s pesmijo »Naša vezda«. Naj nam bodo Gregorčičeve pesmi posebno v sedanjih časih v spodbudo in tolažbo, Gregorčičev duh naj pa zaveže v vsa naša društva, da bodo vsa slovenska srca gorela v veliki ljubezni do Boga in do naroda!

— Šempetercem ob 11. uri. Z ogorčenjem smo čuli, da prihaja v vaši občini kot županski kandidat v poštev tudi dosedanji tujerodni komisar. Še bolj se čudimo ob glasu, da bo on najbrže tudi prodr! Kar strmeti pa moramo ko slišimo, da dotični tujerodec niti prav slovensčine ne zna, da uraduje v samolaskem jeziku, da so bili pod njegovim samovoljnim vladanjem volilni imeniki nepopolni, da njegovo skoinskozi laško srce nima in tudi ne more imeti zmisla za koristi slovenskega kmeta in delavca. Zares slabo izpričevalo si dajete, če ne morete postaviti svoje občini na čelo zmogljivega moža, če je vam posebej treba povdarjati stvar, ki mora biti za vsako zavedno in napredno občino sama po sebi umevna; da namreč v čisto slovensko občino priište le slovenski župan. Še hujše reči slišimo o vas! Bajje imajo pri vas javno mnenje v oblasti nekateri neznajčni ljudje, ki poznajo ljubezen do ljudstva le pri vinski kapljici in ko pijani telebajo domov, medtem ko se ne sramujejo javno priznati, da so pripravljani za poličvina izročiti ljudske koristi možu, ki ni iz ljudstva in prav zato tudi nikdar ne bo mogel za ljudstvo delati. Šempeterci, značajnosti vam je treba pač več! Gotovo je med vami še kaj značajnih in sposobnih mož, ki uvidajo odločilni pomen bližajočih se volitev. Ti naj se zbero in si postavijo za kandidata moža iz svojih vrst; moža, ki naj bo resen, pošten, odločen; moža, ki naj pozna dušo vašega ljudstva, ki naj je tudi nesebično ljubi, se z njim veseli in žaluje, z njim in zanje trpi in dela. In mož, ki ste ga kot talkega spoznali, naj to čast in breme sprejme; saj ni slajše zavesti kot je ta: žrtvujem se za ljudstvo! — Uredite si sami svojo občino, a eno zahteva od vsa vsa slovenska javnost: Ju-lijke Bencičije: da ne blatite svojega in našega imena z laškim županom. — Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.

— Iz voičanskega okraja. Zopet smo prišli v zadnji mesec leta. Koliko upov in nad smo stajili ravno v to leto. V začetku leta smo imeli polno obljub in mi smo zadržno mislili, da se nam bodo izpolnile. Toda zaman.

Sedaj smo pripadli drugi državi in smo mislili, da nam bodo vzpriče obljub hitro izplačali vojno odškodnino, da nam bodo pomagali obnoviti kmetištvo, po-

praviti stanovanje, da ne bodo ljudje stanovali v raztresenih barakah.

Kdaj nam bo odprla vlada šofe, zlasti kmetijsko šolo, da se bo naša mladina vsaj tako kot pred vojno izobraževala. To vse leži kot mora na našem ljudstvu. Naše ljudstvo spoštuje tiste, ki so spoštovanja vredni, vse druge pa mrzi in zaničuje.

Kje so postavile, da bi nam varovale našo pravico, kje se zasledujejo krivci tolikih zločinov na našem ljudstvu? Zakoni se teptajo, kmetje nam ginejo in obupavajo. Krcite kar hočete, tare nas samosilnost ohole vlade, bije nas gosposki bič, mori nas glad. Kaj nas čaka na vse zadnje? Suženjstvo, bolj strašno kot za časa Rimljanov.

Bog nas reši in nam daj pravice, a vladajočim krogom spoznanje, da je tako postopanje le v pogubo tudi vladi.

— Dornberg. Napredovali smo v toliko, da imamo mesto prejšnjih lišnih števil razdeljeno občino na ulice in kraje (upoljuje se besedo »frakcija«, kar pa ni potrebno, ker nam zadostuje označba »kraj« ko je v rabi tudi drugje na Slovenskem.) Ivalovredno je, da so se ulice nazvale po večini z našimi pesniki kakor: S. Gregorčičeva, Prešernova, Vednikova, Stritarjeva. Vsak kraj ima svoje številke. — Agitacija, oziroma preriskanje za bodoče občinske volitve, ki je bilo v začetku precej živahno, je ponehala. Stvar se jemlje bolj resno in trezno. Zahvaliti se je zato našemu časopisu in treznomislju. — Hranilnica in pesojilnica popravljata razdejano dvorano. Vsa čast voditeljem tega zavoda, ki so razumeli pomen in potrebo kulturnega ognjišča.

Iz drugih listov.

1. Za zedinjenje Bolgarske z Jugoslavijo. »L'Echo de Bulgarie«, list bolgarskega ministra za zunanje zadeve, je objavil pred kratkim članek pod naslovom »Novi Balkan«, v katerem zastopa idejo jugoslovenske federacije med Jugoslavijo in Bolgarsko, ki jo je zadel nesreča, ki je obenem tudi nesreča za vse Slovanstvo, kajti okoli 2 milijona bolgarskih Slovanov je prišlo pod oblast Grkov in Romanov. Toda novi Balkan — nadaljuje list — mora pomeniti zmago slovanske misli, mora biti dokaz slovanske vzajemnosti in moči slovanskega plemena. Na Balkanu se mora obrazovati bratska, močna in miroljubna slovanska država, na katero bi sosedji gledali s spoštovanjem, t. j. močna jugoslovenska država, jugoslovenska federacija, v kateri bi se Bolgari čutili ravno tako doma kakor Srbi, Hrvati in Slovenci. O taki državi so sanjali bolgarski rodoljubi v 70-tih letih, kakor Rakovski, Karavelov, Levski in Botev kakor tudi veliki srbski knez Mihajlo III. Obrenovič. Ni dvoma, da se je položaj na Bolgarskem spremenil in da se je začel razvoj v smeri proti zedinjenju z Jugoslavijo. Potrebno je torej, da ta ideja, ki v Jugoslaviji ni tuja, dozori tudi v Belgradu. Ako se nekega dne ta dva junaška naroda zedinita, tedaj bodo ne samo Jugoslovenci, temveč sploh vsi Slovani lahko brez skrbi za svojo bodočnost. Velika jugoslovenska zvezna država bi štela okoli 20 milijonov prebivalcev, bi se nastanjala na tri morja, bi bila po svojem ozemlju četrt v Evropi ter bi bila v gospodarskem oziru popolnoma neodvisna od vseh drugih držav. Usoda novega Balkana je odvisna od Jugoslovenov. Naša naloga je, da ga napravimo, da bo slovanski.

Pozor vojni oškodovanci!!!

Prošnje za vojno odškodnino morajo vložiti vsi vojni oškodovanci do 31. decembra. Rok za vlaganje prošnji se ne bo predaljšal!

Na prizadevanje agitarijskega odbora za zadeve vojne odškodnine in naših poslancev se je doseglo da se morajo vložiti do 31. decembra samo prošoste prošnje odnosno izjave o vojni škodi s pridržkom, da se potrebni dokumenti priložijo do 31. aprila.

Prošnje morajo biti torej vložene do 31. decembra — dokumenti do 30. aprila.

Širite „Goriško Stražo,“

Politični pregled.

Incident med Italijo in Francijo zaradi opustošenja konzulata v Turinu je že poravnani. Italija poravnava škodo.

Fašisti. Kot poročajo, bo vlada dala razpustiti nekatero fašistovsko naskočni oddelek. Vest se sprejema s precejšnjo rezervo.

Lakota v Rusiji. Nansen poroča iz Rusije, da je v samarski guberniji od 15.000 delavcev 53.700 delavcev brez življenja. V dveh mesecih je umrlo 30.405 ljudi.

Plebiscit v Šopronju. Listi poročajo, da je pri plebiscitu v Šopronju glasovalo od 18 tisoč ljudi 13 tisoč. Po sedaj znanih izidih je glasovanje ugodno za Mažare. Godile so se baje velike nerednosti.

Irski parlament, ki mora odločiti o usodi angleško irskega dogovora, se je sestel.

Angleški prestolonaslednik potuje po Indiji. Sprejeli so ga — seve pod pritiskom angleške vlade, povsod sijajno, le mesto Allahabad (200.000 prebivalcev) ni bilo popolnoma prazno, niti eden se ni prikažal na ulico, vse je bilo zaprto.

Rusi so se pritožili radi tega, ker se Japonci nočejo umakniti iz Sibirije, ki jo hočejo pojaponiti, Rusi se bodo z vso silo uprli proti temu. V Sibiriji je 75% Rusov.

Bivši cesar Viljem in Hindenburg si dopisujeta. Viljem se opravičuje, zakaj je zapustil Nemčijo.

Konferenca v Vašingtonu. Dogovorili so se, na konferenci v Vašingtonu namreč, da bodo zgradili še vsak par ladjo. In to je bila mirovna konferenca?

Nemčija bo dobila mednarodno posojilo v znesku ene milijarde dolarjev.

Iz Jugoslavije.

Rejstni dan kralja Aleksandra so praznovali po vsi Jugoslaviji dne 17. t. m.

Novo vladno sestavo Pašič, tako poročajo. Ribar je z uspehom posredoval za sporazum med radikalci in demokrati. Trgovski sporazum med Jugoslavijo in Nemčijo je dosežen. Kaj pa misli in čaka Italija, ki je najbližja sosedica.

Občinske volitve v Zagrebu. Rezultat volitev v mestni zastop je tale: Od 28.872 volilnih upravičencev je glasovalo na 86 voliščih 24.401 volilcev. Volitev se je udeležilo osem strank. Posamezne kandidatne liste so prejele glasov: 1. radikalci 154 glasov, 9 mand.; 2. klenikalci 366 glasov, 1 mand.; 3. socialisti 454 glasov, 1 mand.; 4. zionisti 391 glasov, 1 mand.; 5. jugoslov. neodvisna stranka (Trubnari) 819 glasov, 2 mand.; 6. komunisti 1074 glasov, 2 mand.; 7. demokratje 2546 glasov, 6 mand. in hrvatski blok 15.297 glasov, 36 mandatov.

Domače vesti.

VSEM NAROČNIKOM IN DOPISNIKOM ŽELIMO VESELE BOŽIČNE PPAZNIKE, NAJ JIH VŽIJEJO V VESELJU IN V SREČI IN NAM OSTANEJO ZVESTI SE VNAPREJ.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO.

Deželni zbor. Kot člani v talko-imenovani novi goriški deželni zbor so imenovani gg. dr. Anton Gregorčič, Ignacij Križman, dr. Enelbert Besednjak, Karl Treven in dr. Henrik Tuma. Za namestnika pa Oblak Karl, župnik Gorjansko in Mikuz Anton.

Izredni deželni odbor bo imel prvo sejo dne 23. dec. t. j. v petek. Red. Predsednikovo poročilo. Volitev izvršilnega deželnega odbora. Evenutelni predlogi.

Istrski deželni zbor. Med 14 člani so imenovani samo štirje Jugoslovenci.

Božična drevesca se smejo prinesiti na prodaj v Gorico le s posebnim dovoljenjem, ki ga izda civilni podkomisarjat, tako nam poroča isti malo pozno. Sicer bodo drevesca odvzeta.

Iz zbornice. V zbornici se vrše dogodki večje in manjše važnosti. Naši poslanci so vložili 92 interpelacij, kar samo priča, v kakem stanju je naša dežela in naše ljudstvo. Mi danes nimamo prostora, da bi mogli objaviti vse te interpelacije in pritožbe, ki razkrivajo naše rane. Pričajo tudi, da poslanci mislijo na naše potrebe in vršijo svojo dolžnost. — Zadnje čase so tudi »popolarni« pritisnili na Bonomijska, naj bolj stroga nastopa proti fašistom. Bonomi je obljubil. No, zgodilo se je, da so takoj na to njegovo obljubo zažgali Narodni dom v Barkovljah; taka dejanja so plod njegovih pristranskih obljub. Vlada pa noče narediti red in ga noče.

Miren. Pri nas se je zgodila nesreča. Sinova posestnika Ferfolja sta vozila grušč. Voz je zadel na neko razstrelivo, baje želatino, ki je privdignilo in zlomilo voz, vola pa tako ranilo, da so morali enega takoj ubiti. Sinova sta ostala nepoškodovana.

Stenski bločni koledar za l. 1922 s 365 kratkočasnicami in pregovorji je izšel v »Narodni Tiskarni« v Gorici. Cena bloku brez ozadja L 3, z ozadjem L 4. — Kdor naroči Koledar po pošti, naj doda še 1 L. za poštnino.

Tatovi. Gostilničarju pri Molarju so okradli tatovi več zlatnine in srebrnine v vrednosti 4—5000 lir.

Bombo so položili neznan zlikovci na okno gostilne Bregant v Podgori. Bomba je razpočila in ranila nekoga fanta.

Marijina družba v Solkanu priredi na praznik sv. Štefana, dne 26. t. m. v dvorani g. Mozetiča Božičnico s sledečim sporedom: 1. Vinko Vodopivec: Pogled v nedolžno oko. 2. Vinko Vodopivec: Veseli dan. 3. P. Angelik Hribar: V božični noči. 4. M. Gregoričeva: Sneguljčica. 5. Stanko Premrl: Čuj premila. 6. Jakob Rejec: Naša Anica. 7. P. Angelik Hribar: Pri jaslicah. 8. Dr. Mirosljubni: Na poti k jaslicam. 9. P. Angelik Hribar: Poglejte čudo. 10. P. Hugolin Sattner: Svetonočno zvonjenje. — Vstopnina: za člane in šolsko mladino 1 L., za druge 3 L. — Čisti dobiček je namenjen dobrotelosti.

Častiti gg. duhovniki in znanstveniki! — Na prodaj je Sv. Tomaža Akvinškega: »Summa Theologica«. Vseh 6 zvezkov, pol v usnje, pol v platno vezanji, nič rabljenih, rimske (Leona XIII.) izdaje iz leta 1887. Ponudbe naj se pošljejo na naslov: France Žužek, pravnik, Ljubljana — Lončarska steza 12. —, nakar se bo delo poslalo najvišjemu ponudniku na povzetje.

Popravek k članku »Zastopniki vojnih oškodovancev v Rimu«. Člen 6. stoji: »Povišek za predvojne cene, glede stavb, naj se določa svojevoljno...« Biti mora: »Povišek za predvojne cene, glede stavb, naj se ne določa svojevoljno«, kar naj blagovoljivo čitatelji sami popravijo.

Slov. čebelarstva zadruga vabi svoje zaupnike, da čimprej vpošljejo podpisane pristopnice in deležnino kakor tudi sezname za prednaročbo panjev in čebelarstvih potrebščin. Ker namerava zadruga nabaviti si stoji za izdelovanje satim, se pozivljajo čebelarji, da pripravijo svoje zaloge voska.

Čebelarji, ki želijo naročiti si panje iz Nemčije ali A. Znidaršičeve panje z Jugoslavije, kakor tudi čebelarstve potrebščin ali čebelarstve knjige in čeb. liste, naj se javijo pisмено ali osebno pri tajniku zadruga dr. Bobiču na deželnem odboru.

Čebelarjem se toplo priporoča, da se naročijo na »Gospodarski list«, ki bo de prinašal članke o čebelarstvu in objave »slov. čeb. zadruga«.

Pozor volilci!!! Do 22. decembra je rok reklamacij! Pozivljamo v prvi vrsti one, ki so letos 31. maja dokončali 21. leto, da reklamirajo, ker smo se preprišali pri pregledovanju volilnega imenika da so po večini izpuščeni. Vsakdo, ki želi reklamirati, se lahko zgleda v tajništvo V. Carducci št. 4. od 8 do 18. zvečer. Slovenski volilci v Gorici, izvršite svojo dolžnost.

Razne vesti.

Stoletna nevesta. Vdova Frančiška Levapresto iz države Rhode-Island, ki je nedavno slavila stoletnico svojega rojstva, je pri ti priliki dobila ženitno ponudbo od 103-letnega starca. Ko so potem v krogu njene rodbine razpravljali vprašanje te ženitve, so bili seveda vsi mnenja, da bo ona to ponudbo odklonila, toda starica je izjavila svedčano: »Žena ni nekdaj prestara za možitev, zato bi bilo pač škoda zame, ako bi zavrgla to ugodno priliko!« — Živjo!

Bastonata perzijskega časnikarja. V Orijentu je bila navadna kazen batine po podplatih, ki se je zvala bastonata. Ta kazen je službeno ukinjena, toda samo na papirju. V Perziji je svoboda tiska tako velika, da je bil urednik boljševiškega lista »Perzijskega zvezda« od vojnega ministra obsojen na 200 udarcev s palico po podplatih. Urednikova krivda obstoji v tem, da je ondotno vlado osmešil.

DRUŠTVENO GIBANJE.

Zatolmin. — Ravno na 15. obletnico 24. nov. je proslavilo zatolminsko izobraževalno društvo spomin smrti ljubljence med pesniki, S. Gregorčiča. Veliki pomen tega pesnika-preroka je razložil dr. kaplan Kodermac v svojem predavanju. Z velikim zanimanjem so poslušali društveniki njegova izvajanja. Čitale so se najlepše Gregorčičeve pesmi. Fantje in dekleta pa so zapeli več pesmi. Takih večerov si želimo še.

Ljubinj. Tudi pri nas so se zbrali domači fantje in dekleta ter se spominjali našega gorskega slavčka z petjem in deklamacijami njegove pesmi.

Batuje. Dne 4. t. m. je priredilo »Slov. izobr. društvo« Simon Gregorčičev večer z izbranim vspremem. Izvajale so se deklamacije »Soči«, »Ojki« itd. Moški zbor je zapel »Pogled v nedolžno oko« in »Rože je na vrtu plela«, mešan zbor pa »Ujetega ptica tožba«, »Naša zvezda« in »Ne tožim«. Domači g. župnik je imel govor, v katerem je orisal Gregorčiča prav lepo, marsikatero zanimivost iz njegovega življenja je povedal ki je javnosti še neznan. Tudi par značilnih verzov je prebral. — S. Gregorčičev večer se je izvršil zelo lepo.

Kmetijsko bralno društvo na Koričnici pri Grahovem priredi veselico dne 26. decembra na praznik sv. Štefana ob 4. uri popoldne v prostorih pri g. Andreju Močnik.

Pevsko in bralno društvo — Oze-ljan priredi društveni zabavni večer sv. Silvestra.

Občni zbor Bralnega in pevskega društva v Volčah se vrši dne 25. dec. popoldan v društvenih prostorih.

Slovensko izobraževalno društvo »Podgora« priredi dne 26. decembra t. l. (drugi božični praznik) J. S. Finžgarjev igrokaz »Divji lovec«, narodni igrokaz s petjem v štirih dejanjih. Predstava se bo vršila v dvorani g. Breganta v Podgori. Začetek ob 3. uri popoldne.

Razvalina življenja, napovedana v Mirnu za pretečeno nedeljo, se ni vršila. Vsi, ki so prišli kljub temu, naj oprostite!

Iz Ajdovščine. Dramatični krožek v Ajdovščini je vprizoril v nedeljo dne 18. t. m., ob 4. uri pop. noviteto tridejansko veseloigro »Eno leto pozneje«, ki je nadaljevanje igre »Pri belem konjčku«. Ponovitev se vrši v začetku januarja.

Podkraj pri Vipavi. Tesno so se oklepili vni Podkrajci našega »Bralnega društva«. Veselo jih je opazovati ob nedeljah, ko si hodijo izposojevati knjige. — Vsled tega dobrega razumevanja pomena besede društvo, je postalo naše »Bralno društvo« čimdalje močnejše. Priredilo bo letos že drugo veselico in sicer dne 26. grudnia t. l. s ikaj zanimivim vspremem. Ker si je društvo pred kratkim nabavilo čez 100 novih, lepih knjig, je moralo seveda šteti lepo vsoto. Da bodo torej prišli novi viri in da bo društvo lahko brez denarnih težkoč dihala, to je vaša naloga. Podkrajci! Društvo je tu v vašo korist, zatorej prihitite mu na pomoč vsi na dan Sv. Štefana! Pristopajte pa tudi marljivo k društvu!

Prosveta.

Koncertni in recitacijski večer pri Sv. Luciji (dne 20. XI. 1921.) Večer so priredili Srečko Kumar, pianist; L. Logar, violinist; Alb. Širok, recitator.

Ker praznujemo v tem času petnajstletnico Gregorčičeve smrti je otvoril Albert Širok večer z recitacijo pesmi »V pepelnici noči. Drugače je recitiral Camharja, kateri je narodu žal le malo znan. Vodila ga je pri tem misel, da seznanj ljudstvo z našim največjim pisateljem Srečko Kumar je izbral temnega in globokega Chopina, katerega skladbe so kakor ustvarjene za nas in naš čas. Mlad violinist M. Logar nam je podal s spremljevanjem klavirja Mozartovo Sonata. V kratkih, a čustvenih in jedratih besedah je pojasnil Alb. Širok posamezne Chopinove skladbe pred proizvajanjem. Ni razblinjal, s psihološko velepotezo se je dotaknil dela in potem pustil, da smo ga zasledovali sami.

Darovi.

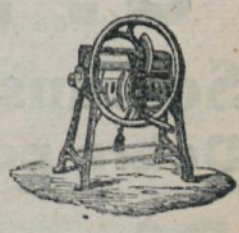
Za »Sklad Goriške Straže«: Preč. g. Herman Trdan, kurat v Podgori 8 lir. d. Za N. O. S. Na Krožadi v Kocijančičevi gostilni so darovali: Gosp. Anton

Josip Kerševani, mehanik in puškar v Gorici, Stolni trg št. 9. (desno) naznanja sl. občinstvu da mu je na novo došla velika množina blaga iz svetovno znanih tovarov. Novo došlo blago prodajam po jako znižanih cenah. Na pr. šivalne stroje Orig. Mundlos, Pfaff, Gritzner, Adler, Neuman, Afrana in Winselmann. Posebno opozarjam cenj. šivilje in neveste na strokovni poduk za umetno vezenje in krpanje, katero dajam brezplačno

Dvokolesa: Orig. Puch, Orig. Styria, Orig. Start, Waffegrad, Regent, Kosmos, Helical in mala motorna košesa.

Velika izbira pušk, samokresov, patron, dinamičnih patron, smodnik za

raztreljanje kamnov in za lovce, ter potrebščine za zgoraj omenjene predmete. Lastna delavnica in popravilnica Stolni trg št. 3. Z jamstvom prodajam šivalne stroje dvokolesa in puške tudi na mesečne obroke

Za točno solidno postrežbo in konkurenčno ceno jamči.

Josip Kerševani mehanik in puškar

Luša-Rrnovk 100 lir, g. dr. Rajko Šestan, Krmin 50 lir, g. Rajko Šavrin, Hruševlje 15 lir, g. Dragotin Kocijančič, Neblo 5 lir, g. Valerij Simičič, Dobrovo 5 lir. Srčna hvala vsem!

Za »Slovensko Sirotišče« v Gorici. Kmet. bralno društvo »Lijak« na Vogerskem 50 lir.

Dobrotelost. — V Štandrežu so nabrali gg. Franc Pavletič št. 279, Andrej Vižintin in Jožef Paškuljin, cerkveni ključar, za »Slov. sirotišče« 840 kg krompirja, 40 kg turšice in 232 lir.

Zgoniku so nabrali ob praznovanju 15-letnice smrti pesnika S. Gregorčiča 115 lir.

Jernej Kopač, veleobrtnik 200 lir, gospa Gabrijela Franko 50 lir in toliko tudi v spomin 15-letnice smrti pesnika S. Gregorčiča, svetnik Albert Komavec 25 lir.

Na svatbi p. n. gg. Viktorije, Anice in Eme Furlani v Prvačini 105 lir, na svatbi pri Petrovih v Prvačini 100 lir.

Slavno županstvo v Kojsem letnino 50 lir, županstvo Naklo letnino 50 lir. — Gosp. Ivan Uršič, Idersko 10 lir.

Izrekamo vsem dobrotnikom, zlasti še tudi možem v Podsobotinu, ki so nabrali za sirote, prav toplo zahvalo.

Za božičnico.

Gdč. Ana Prinčič nabrala v Kozani 109 lir, gdč. Sinigoj Rozalija nabrala v Dornbergu-Saksid 56 lir, Podgora: Nemeec 10 lir, Budal 5 lir, Klančič 20 lir, Josip Orel in drugi, Prvačina nabrali pri omizju čast, g. župnika na dan praznovanja Sv. Andreja 72 lir, Zofija Pirc 10 lir, gdč. Nemeec Slavica nabrala v Biljah 284 lir 30 stot., v Cerknem so nabrali 230 lir, gdč. Blažica nabrala v Sovodnjah 150 lir.

Vice generalni civilni komisariat v Gorici!

Št. 7996 B. Gorica, 15. decembra.

Proglas.

Ker je »Društvo cementa Soča« (Società Cementi Isonzo) vložila pravilno prošnjo, da bi se ji dovolila napeljava električnega toka z visoko napetostjo Solkan-Deskle »Salona«, se določujejo 3. 4. 5. januar t. 1922, kot dnevi komisijskega ogleda v smislu § 29 obrtnega reda.

Pozivljajo se radi tega vsi zainteresirani, da prijavijo svoje pritožbe do 2. januarja 1922. pri vice generalnem civilnem komisariju v Gorici pisмено ali ustmeno, ali pa ob priliki komisijskega ogleda.

Na pritožbe, ki se ne uveljavijo do tega roka, se ne bo oziralo in se izda naprošeno dovoljenje, ako ne bo ovir, ki se jih mora uradno upoštevati. Tozadevni načrti so na vpogled pri podpisnem v uradnih urah do predzadnjega dneva pred komisijskim ogledom.

Komisija se sestane ob 9.30 ob zgoraj naznačenih dnevih v občinskih prostorih občin: Solkan, Deskle, Anhovo.

Vice generalni civilni komisar:

Maggioni.

Zemljišče ob Mirenski cesti na voglu in naprej, tik dolenje obč. ceste, ki pelje v vas Štandrež do južne železnice je na prodaj v malih parcelah za zidanje. Za informacije se izve v Štandrežu hšt. 257.

Mizarska delavnica

s šestimi mizarskimi stroji na vodno silo se je vsled bolezni takoj prodal. Ista se nahaja poleg državne ceste pod Selo obč. Volce. Več pove lastnik Andrej Dugar v Ročinju 107.

Priženitev v trgovino in gostilno na Spod. Štajerskem.

Mlad posestnik čedne zunanosti mirnega značaja želi znanja z enako gospodično ali vdovo s premoženjem in svrho takojšnje ženitve. Le resne ponudbe s sliko, ki se takoj vrne, je miasloviti pod: »Trgovec Celje, Štajersko.

†
Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanjem da je naš nad vse ljubljani soprog in oče, gospod

IVAN RIJAVEC
posestnik in gostilničar

dne 15. t. m. ob 2 in pol popoldne v 57. letu, previden s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika se je vršil dne 17. t. m. iz hiše žalosti na domače pokopališče.

Trnovo, dne 18. decembra 1921.

Nevtolažljivi: Amalija, soproga — Alojzij, Leopold, Mihael, sinovi - Veronika, Frančiška, Otilija, Amalija, hčere.

Goriška pratika

je izšla v lepi novi opremi,
s slikami in velezanimivo vsebino.

Cena L. 1,60

Trgovcem popust, zahtevajte jo povsod.

KUNINE

zlatičine, lisičje, dihurjeve, vidrine, jazbečeve ter zajčeve

KOŽE

plačuje po najvišjih cenah.

D. WINDSPACH, Trst, Via Cesare Battisti (Stadion) št. 10, II. nadstr.

Izšel je VEDEŽ za leto 1922.

splošni žepni koledar za vse stanove z najrazličnejšo in najzanimivejšo vsebino »Vedež« je neobhodno potreben za vsakega ter stane lično vezan lire 3.— elegantno v platnu lire 4.

V dopolnilno »Vedežu« izšel je tudi njegov spremljevalec: »Hlišni prijatelj«, zabavno-podučna družinska knjiga, ki stane za »Vedeževe« odjemalce samo 2 liri.

Gostilna :::: pri „BELEM ZAJCU“

v Gorici

Shajališče okoličanov in meščanov. Postrežba s svežimi domačimi, mrzlimi in gorkimi jedili ter z izvrstnim vipavcem, bricem in s črnino.

Za obilen obisk se priporoča **JOS. MOLAR, restavrater.**

Trgovina s kolonijalnim in mešanim blagom. Prvovrstna bela in koruzna moka, ječmen itd. Delikatese in prekajeno meso iz Ljubljane.

J. LENASSI

Solkanska cesta (nasproti gost. Fon)
Dobra postrežba. :: Cene konkurenčne.

TRGOVINĀ

TEOD. HRIBAR - NASLEDNIKI

Gorso Verdi št. 32.

Se priporočajo slavnemu občinstvu v mestu in na deželi za obilen obisk.

BLAGO SOLIDNO.

GENE ZMERNE.

Vabilo.

na izredni občni zbor »Kmečke hranilnice na Kamnem«, registrovane zadruga z omejeno zavezo, ki se bo vršil dne 26. decembra na dan Sv. Stefana 1921 ob 1 in pol uri popoldne v župnišču v Kamnem s sledečim dnevnim redom.

1. Ukrepanje glede nadaljnjega poslovanja zadruga.
2. Eventuelna volitev načelstva in nadzorstva.
3. Slučajnosti.

Kmetijsko društvo v Vipavi

r. z. z. n. z. prodaja pristno zajamčeno mašno vino po novem načinu kuhano in navadno namizno prvovrstno ter sortirano vino po tržnih cenah.

Vabi se p. n. kupce na razstavo vzorcev si se bo vršila dne 31. t. m. v Vipavi.

Iščejo se tudi primerni lokali (kleti) in zstopniki s primerno kavicjo ki bi po naših prometnih krajih prevzeli razprodajo vina na debelo eventuelno tudi na drobno s koncesijami.

Dr. A. Grusovin

specialist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože.

Sprejema od 9—11 in od 3—5 ure.
Gorica (Piazza grande) Travnik hiša Paternoli.

FRANCOSKI JEZIK. V Gorici se je otvoril tečaj francoščine za odrasle. Za pojasnila in upisovanje se je zglasiti v četrtek dne 22. t. m. v ul. Carducci 5. I. (prej Gosposka ul.) od 10—12 ure predpoldne.

KUPIM že rabljen pisalni stroj v dobrem stanu. — Tvrška A. Drufovka - Gorica Raštelj 3.

KUPPI SE približno 150 mtr. tračnic za poljske železnice (Decauville). Ponudbe na oskrbništvu velep. grofa Coronini v Sv. Petru pri Gorici.

NA PRODAJ JE: 1. klavir Bösendorfer, 1 koncert klavir Bechstein, 1 Harmony z pedalom. Več pove Iv. Kacin. Via della Croce št. 10 — Gorica.

DR. A. GRUSOVIN

Domača tvrdka EVGEN RAJER

Gorica, Šolska ulica 8
priporoča svojo zalogo pristnih domačih in tujih vin, žganja, likerjev itd.
Postrežba točna - Cene zmerne.

Štedilnike,

Ljubljanskega sistema, za vzidanje, izdelujem in imam v zalogi. — Izdelovalnica štedilnikov KRANJEC LUDOVIK, Trnovo pri Ill. Bistrici.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke

:: V GORICI, ::

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

Telefon št. 50.

Brzojavni naslov:
Ljubljanska banka.

Delniška glavica
SHS kron

GENTRALA:

Rezerva SHS
kron

50 MILIJONOV. LJUBLJANA. 45 MILIJONOV.

PODRUŽNICE: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje, Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.

Uradne ure za občinstvo 8¹/₂—12 in od 3—5.

Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Ženiti se hočem!

Saj zdaj imam na izbero pri

BREŠČAK-U

obilo lepega, cenega
in solidnega Pohištva

Gorica, Via Carducci 14.

DOBRO BLAGO po najnižjih konkurenčnih cenah
vsled mnoge prodaje

nakupi vsakteri, meščan ali vaščan in vsakega stanu le pri dobro znani domači tvrdki

KUŠTRIN & MARMOLJA
GORICA, ulica Carducci 25,

trgovina špicerijskega, kolonijalnega blaga in deželnih pridelkov.

Tovarna papirnatih vrečic
papir za ovoje in tiskovine

ANTON PERTOT - Gorica

ul. Mazzini 4 (Municipio) in Corso Gius. Verdi 37.

Velika zaloga papirja in papirnatih vrečic
Cene konkurenčne!

Pozor.

Na domačo
tvrdko

Pozor.
Andrej Maurič

GORICA ul. Carducci št. 11 (prej GOSPOSKA ul.)

Ravnokar došla velika množina jesenskega sukna za moške in ženske obleke in površnike. Velika izbira izgotovljenih oblek, zimskih sukenj, odej volnenih in bombažastih, perila, zepirja, hlačevine, cvilha žime in volne za poštelje.

Velika izbira kožuhovine (peličerij).

Prodaja se na drobno in na debelo.

Darujte za božičnico

Ježus se je
rodil, upanje
vseh malih
in teptanih.

Ž Njim se je
rodila vera
v zmago
in v
vstajenje.

Božična pesem.

Raz temnih oblačnih nebes
k nam padajo kosmiči tihi,
ki tišji kot srčni so vzdih,
zagrinjajo zemljo vsečez.

In kakor otroške oči
se iz temnih in tajnih daljav
svetlika božični pozdrav:
v vseh kočicah lučka gori.

Nalahno, sladkó glas zvonov,
v razboljena srca prodira,
vso žalost, vso bedo zastira
in lega kot angel na krov.

Grè glas oznanjenja v večer,
najdražje od vseh razodelij,
hlepenje vseh dolgih stoletij:
Na zemlji kraljuj božji mir!

* * *

VEČNO MLADE PRIPOVESTI.

Kakor so starodavne božične pripovedi, polne tiste na videz zlagane romantičnosti, so vendarle lepe in resnične. Kakor božični zvonovi in žareče baklje, od polnočnic spadajo v te dni. Kakor sladka potica so za človeško dušo. Davnaj vkoreninjena navada, brez katere se zdi človeku, da ni ne praznika ne lepe glorijske, ki ga obseva. Kakor sladek spomin, obdan s tenko skorjo grenke resnice, v kateri je vsa lepota, je tegla name ena tistih pripovedi, ki so si po licu podobne, po duši enake in ne morem se je otresti, zato ne, ker pade v dušo radost ali bridkost ravno v trenutku, ki je zanjo primeren.

Vse te povesti, dolge in jokašče, zasenčajo takote:

Božični večer je. Sneg pada v gostih kosmičih. Leden veter zavija okrog oglov. Vsa okna so razsvetljena, vse hiše domov, k svojini, k gorki peči, k božičnemu drevescu, k jaslicam, da se navžijejo božične pocizije... Zvonovi vabijo...

Nekdo je, ki nima doma, ne prostorčka, kamor bi položil svojo glavo, kot ni

imela sv. Družina gorkega kotička, da bi prenočila pred davno davnimi leti. Sirota je na cesti, zavržena in pozabljena od vseh, le od Boga ne, ki ve še za črva sredi lesa in skrbi zanj. Kam naj gre sirota to noč? Koga naj poprosi milodarov? Ko je pa določeno, da je vsak pri svojem ognjišču in se greje med stenami svoje rodne izbe. Bog ve, kje se je rodilo ono?

Luč je na ulice v dolgih plamenih. Sirota trepeta od mraza in od žeje po nezanih dobrotah, ki so za neprodinimi stenami in sijajo kot solnce na obraze in v duše. Vsaka bajta se zdi siroti grad to noč... Vzpne se in stopi na kamen, pritisne obrazek na mrzlo šipo in gleda v sobo...

Še nekdo je, ki gre po cesti to noč. Popotnik je. Bogve kdaj ga je poglano hrepenenje v svet in zdaj ga vrača hrepenenje po domovini, po tistem koščku božične sreče, ki kliče vsakega nazaj pod rodni krov. Z vsakim korakom je srce lažje, korak prožnejši; tisoč bremen, ki jih je navalil svet pada raz dušo... Noč.

sneg, prameni luči, zvonovi, kot da vstaja mladost iz pozabljene rakve.

Že je prišel, že stoji pri oknu in pridržuje sapo... Oče je živ, mati je živa, božično drevesce je razsvetljeno, božično pesem pojo. Ko odpojo, vzdihne mati: »Kje je moj sin?«

Popotnik ne more vzklikniti, nagne glavo, solza mu kane na siroto — ki je komaj zdaj zapazi, sklonjeno v dve gubi, majhno, trepetajočo...

Ali naj vam pripovedujem konec? Kako je dvignil nežno telesce kot rešilni angel in ga odnesel v hišo, kjer so se začudili: »Kdo je tujec, ki je vdrl to uro v naš krog?« Ali naj opišem radost spoznanja, srečo sirote? Ne, ni treba. Velika večina teh pripovedi konča veselo in prav je tako, bridkosti in razočaranja je že itak dovolj na svetu.

Kako sem bil najbolj srečen tedaj, ko sem verjel vse to in mi ni niti en dvom oskrnil duše. Danes dvomim vse preveč.

Vidim oči dečka pred seboj, ki plaho zrejo name, kot da se bojijo prevare: »Ali je to res?«

In ne vem, kaj bi mu odgovoril, da bi se mu ne zlagal in bi laž ne težila moje duše.

Eno pa vem in to povem:

Sirota-narod hodi po ulicah in gleda v hiše, kjer je vsega v izobilju navrhaneja, toplote in dobrote. Pritiska svoje čelo na mrzle šipe, da se vsaj njegov pogled navzije čudežnih darov, ki jih je tisočkrat sanjal in milijonkrat zaslužil.

Popotnik, ki te je hrepenenje dvignilo, da si šel služiti tujini, ali te je zgrizel črv, da se vračaš in boš dvignil siroto ter jo povedel v hišo?

Je najgloblje in najdragocenejše za nas

Ne vem odgovora, a lagati ne smem.

Tako nam ostane vedno prikrito tisto, ki Toda verujemo lepemu koncu starodavnih božičnih pripovedi, da bo pričakovanje lažje zato sem jo vam tudi povedal.

FRANCE BEVK.

* * *

Materina sveta noč.

So zvezde na nebu, na zemlji sneg,
po sredi pa smrekov je gozd nasajen:
v njem cerkvena z okni žarečimi
zasanjala danes božični je sen.

Odmeva čez smreke polnočni zvon,
pri koči pod bregom zveni na uho:
tam mater ostavlil pred leti je sin,
so rekli, da nikdar nazaj ga ne bô.

Je mati molila za sina vse dni,
goreče še moli pred križem nocoj:
— Bogu naj bo čast in na zemlji mir —
in mir Tvoj naj najde še otrok moj! —

Odmeva čez smreke polnočni zvon,
pri koči potrka na okno nekdo,
od križa na okno se mati ozre —
po bliskovo — smrt je vtonila v temó...

So zvezde na nebu, na zemlji sneg,
po sredi pa smrekov je gozd nasajen.
Nad kočjo prelepa božična je noč:
v nji mati zasanjala večni je sen.

DOMEN.

SLABOTNO DEJE.

I.

Nekoč sem se v vrtu svojega poletnega bivališča podil in igral z drobnimi štiriletno punčko.

Njene drobne nožice niso poznale utrujenosti — tekala je po stezicah kakor veter, jaz pa, veliki, silni in zdravi človek sem s hitro zasopihal. Vsedel sem se na klopi in sklenil, da se ne ganem z mesta, pa naj se zgodi karkoli.

»Poslušaj!« — je rekla punčka in me vlekla za brezmočno, povešeno roko: — »Torej pojdi že vendar!«

»Kam?«
»No, tjakajle — k staremu stolpu. Tam je mnogo dreves.«

»Zakaj?«
»Tam visi taka dolga vrv.«
»Pa kaj na tem, če visi?«
»Vzdigneš me kvišku, pa bom vlekla zanj.«

Punčka ne ljubi kompliciranih iger. Primitivna igra z vrvjo, ki si jo je izmislila ravno pred pol ure, jo je navduševala.

»To je seveda strašno veselo, to si lahko mislim!« — sem skeptično zagođrnjal.

»No, pojdimo!«
»Ne grem!«
»Ali po-ojdimo!«
»Za nič na svetu.«
»Pa zakaj?«
»Bojim se.«
»Česa?«

Trenutek sem premišljeval, potem sem leno odgovoril:

»Roparjev.«
»Nič se ne boj. Morda nas pa ne bodo videli, kako si ti hitro pripravljena — kar pojdimo! Kaj pa, če skočijo roparji izza grmovja in nas bodo hoteli umoriti.«

»Nič se ne boj. Lorda nas pa ne bodo umorili.«

Zdrknil sem s klopi na pesek, skrtil glavo med dlani in zajokal:

»Jaz se bo-jim, bo-o-jim! Oni me bodo umorili — — —«

Globočka nežnost se je zalesketala v punčkinih očeh. Dolgo me je gledala s šibko, drobčkano ročico po glavi, potem me je potrepljala po rami in pokroviteljsko izjavila:

»Ničesar se ne boj, pojdi! Jaz te ubranim.«

In v tem trenutku me je to dete imelo najbrže zelo rado v svojem detinskem srčku — mene velikega, strahopetnega slabega človeka — — — Predstavljalo si je, da je njena ročica zame edina opora na tem krutem svetu. In vedno je bila v njenem čustvu tudi lahna senca ponosa — ponosa kulturnega človeka, ki je prepričan, da ni nikake nevarnosti proti strahopetnemu, praznovernemu divjaku.

Povedal bom, pri kakih priložnosti sem se spomnil na oni malenkostni doživljanj s štiriletno punčko — — —

II.

Nekoč, ko sem sedel v družbi štirih znancev, sem tako mimogrede omenil:

»Te dni odidem na Krim.«
Jelena Nikolajevna pravi:

»Jeli mogoče? Tudi jaz sem pripravljena na pot tjakaj. Kdaj odidete?«

»Koncem tega tedna.«
»Moj Bog! Jaz ravno tako! Ali greste preko Odesa ali naravnost?«

»To mi je vseeno. Grem lahko tudi čez Odeso.«

»Izborno. Potem gremo skupaj. Bo veselejše. Poovanje je za samotno žensko tako ali tako — strašno neprijetno —«

Poklonil sem se:
»Zelo sem vesel. Smatrajte me za svojega družabnika.«

Moj prijatelj Perepletov se je pričel nevozno gibati na svojem sedežu. Pomilovalno me je pogledoval, čez nekaj časa vstal in mi po strani namignil, naj mu sledim.

»Kaj je?« — sem ga vprašal, ko smo stopili v drugo sobo.

»Ali ti si vendar popolnoma znorel, moj dragi! — — — Zakaj si si obesil na vrat to žensko?«

»Saj je vendar jako srčkana, ali mar ni?«

»Toliko slabše! Potovati s srčkano žensko?!»

Glas njegov je preroško zazvenel:

»Ne boš imel zase prostega niti dneva, niti ure! Njen lajkaj boš, njena sobarica, sluga, postrežek. Moral jo boš krmiti in napajati. Odgovoren boš za vse njene pozabljene stvari, za vsako zamudo vlakov, za pomanjkanje prostora, za to, da pri oknu vleče, ali za to, da bo preveč vroče. Zgodaj zjutraj boš moral iskati milo in zobni prašek, ki ga je nekje pozabila in čakati na kolodvor noč. Ponoči boš moral stati na straži, da bi nikdo ne vstopil v njen kabin, popravljal ji boš

moral odejo, s katero bo pokrita in ki ji bo vsak trenutek zdrsnila na tla. Ob štirih zjutraj jo bodo pričeli boleti zobje in ti boš moral tekati za kakim sredstvom proti temu — — — Za prtljago boš moral samo ob sebi umevno skrbeti ti — za svojo in za njeno — sebo v hotelih boš moral preskrbeti ti zase in zanjo in sestavljati obed zanjo in zase — — — Ne, ti si popolnoma znorel.«

Vzdihnil sem, zasmejal se in po mojem obrazu se je razlil izraz tilhe udanosti v usodo (kot da sem se v tem trenutku videl v zrcalu — — —)

»Nič zato — — — Kako naj si pomagam?! Bog ve, morda pa le ne bo tako hudo.«

»Tako? No, bomo videli.«
Njegov glas je zvenel suho, zlovešno.

III.

Dogovorili smo se, da odidemo v soboto ob enajstih zvečer.

Manjkalo je 20 minut do odhoda vlaka. Prišel sem s svojim kovčkom, potlačil ga pod divan I. razreda, sam pa sem se podal na sprehod po ogromni dvorani III. razreda.

»Moj Bog! Glej ga, tjakajle je,« — se je pozvil za mojim hrbtom znan glas. — »In jaz vas medtem iščem, iščem — cel kolodvor sem že prebežala.«

»Tako, tako, bodite pozdravljena. Kako se kaj imate?«

»Zakaj ste tukaj? Kaj tukaj delate?«
»Ne vem — — — Vidim nekako dvorano — počakajmo si mislim, pojmo pogledat.«

»Ali ste že kupili vozne listke?«
»Kakšne listke?« — sem se začudil.
»Ampak oprostite — — — Ali se bomo morda vozili na spričevalo o cepljenih kozah ali kako?«

»V resnici, to imate prav,« — sem pritrtil po trenutku razmišljanja, — »ne bi škodilo, če bi si vzeli vozne listke.«

»No, torej pojdite vendar ponje!!«
»Ali kje je blagajna?«

»Tako? Glej ga no reveža v pleničkah! Recite postrežku — on vam jih prinese!«

»Kaj pa, če mi uide z denarjem?«
»Zakaj pa ima potem svojo številko?«
»Številko? Aha, številko! Kdo pa mi je porok, da čez minuto ne pozabim te številke? Da vam priznam — nimam prav nikakega spomina.«

»Če imate tako slab spomin — zapišite si številko!!«

»Seveda, to se lahko reče: a jaz nimam svinčnika!«

»O Bog! Že vidim, da bova najbrže zamudila vlak.«

»Da, da, če že hočete nekaj vedeti — — — Ni ničesar lažjega. Zdi se mi celo, da že prvič zvonijo — — —«

Plosknila je z rokami in odbrzela.

»Počakajte tukaj! Za postrežka je že prepozno — — — Grem sama po listke!«

»Dobro. Jaz bom pa medtem pazil na zvonjenje.«

Dolžnost, ki sem jo prevzel, me ni preveč utrujevala. Leno sem opazoval splešeno beganje ljudi in potrpežljivo sem čakal na svojo sopotnico.

»Zopet ste se nekam zagledal?! No, pojdite hitro — — — Takoj bo zvonilo drugič.«

Bežala je naprej, jaz za njo.

»Kje pa imate svoje stvari?«
»Zatlačil sem jih v restavraciji pod divan. Mislim, da bo že še potem čas, da grem ponje.«

»Kdaj potem? Takoj pojdite ponje — — — Toda tam ne, tjakajle, na drugi strani! — — — Restavracija je tamkajle!«

»Da, ali — — — kako vas potem majdem?«

»Za boga, ali ste mar — triletno dete? No, to sem si našla družabnika — vse kar je prav — — — No, pojdite hitro v restavracijo — jaz počakam tukaj na vas — — —«

»Samo, prosim vas, ne odidite od tod — — — sicer se — — —«

»Za boga, hitro! — — —«
Dobil sem svoj kovček in hitel smo na peron.«

»Kje je naš vlak?« — je vprašala in težko oddihovala.

»Mislim, da je tale tukaj. Aj, aj — — — ta je pa majčken — — —«

»To je vendar odpet vagon, bedasti človek. Mi vendar iščemo cel vlak! Sicer je pa tukaj že moj postrežek. Kje stoji vlak na Odeso?«

»Izvolite, prosim!«

Naprej je šla Jelena Nikolajevna in iskala naš vagon, za njo postrežek, ovesen s kovčki in zavojčki in zadaj jaz, mahaje brezskrbno s svojo malo potno taško.

Vstopili smo ravno zadnji trenutek — čez minuto se je vlak pričel pomikati.

Jelena Nikolajevna si je z robcem otirala razžarjeni obraz in z usmevom me je vprašala:

»Kaj mislite, ko bi mene ne bilo — ali bi danes odpotovali?«

»Na noben način.« — sem odgovoril popolnoma prepričano.

»Silno se čudim, kako znamenito se spoznate v teh strašnih zmešnjavah.«

»V kakšnih zmešnjavah?«
»No, v teh listkih in postrežkih-mosačih, v teh vlakih, ah — — — tukaj bi si mogel sam vrag polomiti noge.«

IV.

Preteklo je pol ure v prijateljskem pomenku. Pravim:

»Jaz bi kaj jedel.«
»Na kaj pa ste mislili preje, na kolodvoru?«

»Pozabil sem.«
»Eh, vi! Sicer se mi pa zdi, da pride kmalu kak kolodvor z bife-restavracijo — — — Poglejte v vozni red.«

»Ko pa nobenega nimam — — —«
»Jaz ga imam. Tu je, vzemite.«
Vzel sem vozni red v roko in ga poteškalo.

»Oho, ta je debel — — — Lahko si prestavljam, koliko je v njem kolodvorov z bifejevi!«

Odprl sem ga, pričel listati v njem in vzdihnil sem.

»Ob treh zjutraj pride na kolodvor. Tega ne dočakam.«

»Kateri kolodvor?«
»Terioki — — —«
»Ka-aj? Na katero progo pa gledate?«

»Semle — — — taki rumeni listi — — —«
»Ah, gospod! Vi potrebujete vendar dojiljo — — — Niti v voznem redu se ne spoznate!«

»Rad bi poznal onega človeka, ki se v njem spozna!« — sem ji rekel dvomeče.

»Menda ja, kot bi to bilo kaj posebnega — — — Dajte to semkaj — — — Tukaj imate! Čez 40 minut dobite prigrizek. Vlak stoji osem minut!«

»To mi dovolj — — — V teh minutah se jaz vedno na kak način zmotim.«

»Torej dobro — — — Pojdemo k bifeju skupaj.«

Vprl sem brado ob dlan in zavzel pozno zapuščene sirote. Jelena Nikolajevna me je s strahom pogledala.

»Kako da ste sploh še živ, vi veliko dete, ko ne razumete ničesar, pridete povsod prepozno in zgublajte glavo v največjih malenkostih?«

»Da, težko je moje življenje,« — sem zašepetal s pritajenim plačem v glasu. — »Oče mi je umrl, mati daleč — — — A tukaj so okoli človeka povsod nekake številke in zvonci, in vlaki, vse kriči, beži, hiti — — — Še dobro, da sem šel z vami — — —«

»No, to ni nič — — —« mi je rekla s pomirjevalnim glasom. — »Nič, nič, moje veliko dete. Na nekak način že pridemo na cilj. Kje spite rajše: na zgornji postelji ali na spodnji? Upam, da mi odstopite spodnjo?«

»To se razume, da vam odstopim spodnjo. Samo, da — — — že naprej se opravičim, da vas ponoči zbudim — — —«

»Kako?«
»Padem dol. Ponoči se jaz vedno obračam z ene strani na drugo, in pri tem se prevaлям tako, da bom padel čisto gotovo dol.«

»Hm — — — No, torej dobro. Boste spali spodaj. Na nekak način to že uredimo — — — Ah, vi slabotni stvor!«

V šali me je pogledala po laseh in v njenem glašu je zazvenela materinska nežnost, sočutje in skrb s slabotnim.

V.

Se nikdar doslej nisem potoval s takim komfortom in takem mim, kot tedaj.

Počutil sem se kot malo dete, miljenček, za katerega stalno skrbe, ki ga ne puste užaliti, katerega krmijo, ljubijo in usnavajo. Moja visoka rast, široka ramena in globok bas me pri tem niso prav nič ovirali.

Moja sopotnica me je spravljala spaf, spravljala v red mojo odejo, ugasnila luč, kadar sem zaspal in zjutraj me budila, kadar smo stali na kaki večji postaji, da sem se mogel napiti kave, katero mi je preskrbela s pomočjo sprevodnika.

Veselo jo je, ko sem si zjutraj, ko sem se zbudil sam s pestni izmel očii, ko sem se pretegoval, kakor dete in pomiljeval pred silno dnevno svetlobo.

»A, a,« — je dejala naklonjeno. — »Naš dojenček se je že zbudil? Naš dojenček ima tjakajle že pripravljeno kavo.«

Bil sem vesel, da sem v njej zbudil materinske instinkte. Moja taška se je polagoma pridružila k njeni prtljagi in pri vsakem prestopanju so jo prenesli že z ostalimi stvarmi in zavojčki. Jaz pa sem šel lepo udobno vzdaj ter sem si požvižgaval in se ogledoval na vse strani.

Skrbna Jelena Ivanovna je šla vedno naprej, ozirala se vsak čas nazaj in z nemirnim klicala:

»Ali ste tukaj? Pazite, da se ne izgubite. Grem vam kupit pomaranče; počakajte tukaj, a bogvedaj, da bi kam odšel, kakor včeraj, ko bi radi vas kmalu zamudili vlak.«

»Kam pa naj grem,« sem odvrčal užaljeno.

»No, vem, vem. Z vami mora ravnati človek kot z otrokom.«

V Odesi je sama izbrala hotel, naročila zame kopaljo in oskrbljevala naše znamenite večerje.

In na parniku, ko smo odšli iz Odesa proti Sevastopolu, me je spravljala v posteljo in ko je popravljala odejo, me je požalala po licih in me skrivaj celo prekriževala.

VI.

Ko smo se vračali v Petrograd, sem brzojavil Perepletovu, da naj nas pride počakati na kolodvor.

Izgledalo je to takole: kakor hitro je vlak obstal, sem skočil v voza in se vrgel Perepletovu v naročje.

»Plašč! Vzemite si plašč!« — je klicala vzmirjena Jelena Nikolajevna, nagibajoč se skozi okno. — »Mari se hočete prehladiti? Takoj vzamete plašč! Sicer pa, kakšna je številka vašega telefona? S postaje bom telefonirala domov, pa bom obenem zazvonila še k vam, da vam pripravijo nekaj prigrizka — vsaj niste od jutra skoro ničesar jedli.«

Presenečeni Perepletovov pogled me je jako razveselil.

Jelena Nikolajevna je izstopila takoj za nosačem prtljage, držeč v roki dva zavojčka. Popravila mi je kravato in pri tem skrbeče spraševala:

»Niste ničesar pozabili? Je drugi klobuk v taški?«

»Da v taški — — —«

»Ali ste spravili vse svoje knjige? Imate svojo palico?«

»Seveda, seveda — — —«

»No, menda bo to vse. Zaenkrat z bogom.«

»A — — — kaj pa prtljaga?« — je vprašal Perepletov popolnoma zmešan. — »Kje imaš prtljago? Svojo popotno taško?«

»To je vse pri meni,« — se je zasmejala Jelena Nikolajevna. — »Kje se bo pa on sam vlačil s svojimi stvarmi! — — — saj je to vendar popolno dete — — — bi vse skupaj nekje izgubil. Poslala mu bom vse skupaj v stanovanje po svoji služkinji — — —«

Perepletov je dejal:

»Jaz sem znorel.«

Božičnica.

Sveti večer, sveta noč
gresta k nam, trkata,
prvi v škrlat odet,
druga pa v zvezdah vsa.
Hozana, hozana!

Jožef, Marija vsa
sreče kar sijeta,
Dete v plenice brž
bele povijeta.
Hozana, hozana!

Beden je Betlehem,
tam se o polnoči,
v hlevu na slamici
Odrešenik rodi.
Hozana, hozana!

Angelci Mu z neba
slavo prepevajo,
tjudstvu bodočnosti
čast razodevajo.
Hozana, hozana!

V loki pastirčkov je
toliko, toliko!
Jezuščku v jaslicah
belih ovčic neso.
Hozana, hozana!

SRBSKI BOŽIČ.

Videl sem srbski Božič v Bački in v Mariboru. Pravoslavni bratje Srbi: častniki in vojniki mariborske garnizije so lani svečano po starem narodnem običaju proslavili svoj Božič. Sprevod z godbo, trombentaži, zastavonošo, čitaronoscem, s konjeniki in drugim spremstvom so peljali na badnji dan t. j. na dan pred Božičem badnjake (božična drva) na vozu, vpreženim s šestimi belci po mariborskih ulicah. Na konjih so jezдили zraven Srbov povabljeni Slovenci in Hrvati.

»Hristos se rodi!« (smo klicali Srbov za božično voščilo, »Na istino se rodi!« — so nam odzdravljali.

Častniki, vojniki, uradniki, delavci — razmetani po svetu, kakor bi se v božični noči prerodili: čudežna moč prešine njih telesa, — misli hitijo iz mesta od umetnih kulturnih zabav k priprostim narodnim božičnim običajem. Evo iskričnosti našega božiča: drvo (badnjak — čuja) na ognjišču — jaslice — tolči orehe, lešnike, praviti si pravljice, iti k polnočnici, ofer s pastoralce, druga tiha maša z božičnimi pesnami. To je naš Božič, ki sili solze v oči! In Srbi — daleč od rojstnega sela — so hoteli vsaj posneti svoj Božič iz domovine po narodnem običaju.

Priprosti narodni običaj zmaguje umetno kulturo!

»Običaji od starine, štit so jaki domovine!«

Srbski cerkveni obredi, kakor tudi narodni običaji, so zelo ceremonijelni. Božični obredi pričenjajo na badnji dan, na badnjico ali badnjak. Kot je nam sveto božično drvo (ali »čuja«), tako je Srbov badnjak; ki radi tega imenujejo dan pred Božičem badnji dan.

Na badnji dan gre družina v bližnji gozd, kjer vsečejo badnjake (drva, panje.) Doma ostanejo gospodar, gospodinja in drugi, ki imajo posla z raznimi pripravami za velike praznike. Med tem ko sečejo badnjake, prepevajo razna božične pesmi, a guslar (slepec z guslami) jih spremlja. Badnjake polijejo z vinom in potrosijo s žitom, proseč pri tem Boga, naj polje drugo leto bolj ohrodi.

Proti večeru prepeljejo badnjake domov in pojejo: »Rodžestvo Kristovo« — ustavijo se pred hišo, kjer jih čaka gospodar, ki sam poseže v pesem, vzame badnjake in jih prenese v hišo. — Pri tem trikrat ponavljajo isto pesem.

Ko prižigajo badnjake — pazi gospodar, koliko isker odleti, da more potem prerokovati: čimveč isker, temveč porokov, porok, pomnoženje živine in sreče bodo pri hiši.

Nato družina sede k večer² ki obstoji iz samih postnih jedi. Na sredi mize le skodelica z medom in belo čebulo — poleg je položen »božični kolač« — pri tem »gori« božična sveča, postavljena v skodelico polno žita — okoli in okoli pa so slane košare, prenamočene z orehi, lešniki, slivami, hruškami, jabolki in mandlji.

Pred večerjo gospodar moli »oče naš« — vsi drugi za njim. Gospodar da nam znamenje, da vsi posejajo — in večerjajo. Po končani večerji vzame gospodar štiri orehe in jabolke ter jih pome-

če v štiri kote sobe in govori: »Vo imju Oca i Sina i Svotoga Duha!« Nato pomoči kos čebule v med in nazdravi sebi in domu! To istoré vsi ostali.

Na ognjišču gori badnjak — okoli njega se greje družina. Mirno plapola badnjak in poje svojo božično pesem. Ob njem si pripovedujejo zgodbe o junakih, ki so prelivali potoke krvi, da so obranili vero in dom, ki so se tudi zbirali — v starih turških suženjstva — okoli badnjaka, ob ognjišču — njih edinem zavetišču, ki so negovali in ohranili narodno tradicijo do današnjih dni osvobojenja in ujedinjenja.

Celo noč pijejo kavo, tudi kvartajo, radujejo se: »Božiču se veseli i ptica u gori i riba u vodi!«

Tako je do polnočnice, ki se vrši s svečanimi in dolgimi obredi do jutra. Po polnočnici gredo k sosedom voščiti vesele praznike. Kdor v tem jutru pride prvi v kako drugo hišo, — ga imajo za »položajnika« in ga zadržijo celi dan pri sebi, da je deležen vseh domačih zabav.

Najvočje veselje imajo z njim, če je mladenič. Če je pa položajnik ženska, pa manje. Stara baba nosi nesrečo. Predno se vrne položajnik domov, prejme lepo naprado.

Z iskrami badnjaka zanetijo drugi ogenj. Na ražnju pečejo prašiča, okrog katerega pojejo, plešejo ter streljajo preko njega.

»Bez pečenice nema Božiča!« Ponošno se ozira gospodar po malih junakih, ki se, dasi komaj puško nosijo, že urijo, da bodo nekoč tudi oni vrli boritelji za »krst častni i slobodu zlatnu!«

Pri obedu je miza preobložena z raznovrstnimi jedili, kar jih hiša premore in kuharska spretnost gospodnje. Meso, pecivo, kolači, a nad vsem kraljuje pečeni prašič, ki pride tudi na mizo. »Božič je Božič, a pecivo mu je brat!«

Po končanem obedu prinese gospodinja veliko pogačo »Česnico«, v kateri je zamešan dukat. Od česnice porazdeli vsem enake dele — le en kos ostane hiši in drugi za goste in popotnike. Vsi rado vedno ugibaajo, lomijo svoj kos in iščejo dukat. Srečen oni, ki ga dobi! Ta čuva dukat kot znak sreče; še večje veselje je pa, ako je dukat v kosu, ki je namenjen hiši!

Pri Srbih trajajo prvi božični prazniki zaporedno tri dni. Ves ta čas ostane miza nepospravljena in vedno obložena z jedili.

Prašičja glava se ohrani do Novega leta ali »Malega Božiča«. Tako je enkrat bilo in »tako mora, da bude i sada!«

»Bolje, da selo propadne nego u selu običaj!«

Božič je tudi pri Srbih veliki družinski praznik, ki neguje družinski čut in spaja družinske člane v medsebojni ljubezni: to je v oni sveti blaženi noči, ko se zganejo vsa zakrknjena srca, ko se propali sin vrača k dobrim vernim starišem, na Sveto Rojstvo, ko pridejo k maši tudi oni, ki čez leto ne hodijo. To je o Božiču, kateremu so dali Srbi toliko lepih priložnic (pregovorov)! O Božiču, ki čudeže dela!

»Nad Božičem Božiča nema!«

Mir ljudem!

Nad mesti šumečimi, nad vasjo
angeli zlatih kril plavajo,
z zvezdami se poigravajo
in trosijo mir na zemljo.

In srca vsa lahkili so kril:
pri zvezdah to noč vasujejo,
v nebesih s krilatci zborujejo,
ko Mir se na svet je rodil.

Iz visokih lin, vsedalnjih lin
pesmi božične glasijo se,
v dušah spomini budijo se,
vse misli hité do višin.

LEGENDA:

DVANAJST APOSTOLOV.

Bilo je tristo let pred Kristusovim rojstvom, ko je živela mati, ki je imela dvanaest sinov; bila pa je tako uboga in v skrbeh, da ni vedela, kako naj jih preživi. Molila je vsak dan, da naj ji ljubi Bog dodeli, da bodo njeni sinovi z obljubljenim Odrešenikom po zemlji hodili.

Ko pa je bila beda vsak dan večja, je poslala enega za drugim po svetu, da si gredo služiti kruha. Starejši se je imenoval Peter; ta je šel zelo daleč in dospel v velik gozd. Iskal je izhoda, toda ni ga našel in je zašel vedno bolj; postal je tako lačen, da se je jedva še držal po koncu. Nazadnje je postal tako slab, da je moral leči in je samo še čakal, kdaj nastopi smrt.

Naenkrat je stal ob njem mal deček, ki je bil ves v sijaju in prijazen kot an-

Otrok je zaploskal z ročicama, da se je moral Peter ozreti in pogledati vanj:

Otrok je vprašal: »Čemu si tako potrt?«

»Ah,« je odgovoril Peter, »po svetu grem, da si prislužim svoj kruh in da vidim obljubljenega Odrešenika; to je moja najbolj vroča želja.«

Otrok je dejal: »Pojdi z menoj. Tvoja želja se bo izpolnila.«

Prijel je ubogega Petra za rokav in ga je peljal med skalami v veliko votlino. Ko sta prišla pa je zagledal Peter, kako je vse bliščalo od zlata, srebra in draguljev, v sredi pa je stalo dvanaest zibelk druga pri drugi.

Angel je dejal: »Lezi v prvo, zaspi majčkeno in zibal te bom.«

Peter je ubogal in angel mu je pel in ga zibal tako dolgo, da je zaspal.

In ko je spal, je prišel drugi njegov brat, ki ga je pripeljal angel varuh in ga zazibal, da je zaspal kot prvi. — Tako so prišli še vsi ostali po vrsti, dokler ni ležalo dvanaest bratov v zibelki in spalo.

Spali so celih tri sto let, do tedaj, ko je bil rojen Odrešenik. Tedaj so se zbudili in so živeli z njim na zemlji ter so bili njegovi apostoli.

Prevedel France Bevk.

Ob tretji obletnici Cankarjeve smrti.

Ali ne pride nekoč, ko bo odprl srca topel pomladanski veter, ko si bodo obrazi enaki v veselju, ne v bridkosti, ko se bodo ljudje pozdravljali s cvetjem ovenčani in z glorio ljubezni. »Kako je tebi brat moj, ki si mi bil brat v bolesti?«... Morda jih bo še nekaj, vsaj nekaj, ki bodo dočakali tisto blagoslovljeno uro. O da bi bila med njimi tudi ti in jaz!

Ivan Cankar.
(Pabratimi.)

V sveti noči.

Oči so moje videti želele
tisto noč, ki so po njej drhtela
koprneča ljudstva dobe cele.

Kot tajni lek za tajne bolečine
ustne bi jo rade okusile,
da grenkoba prejšnjih dni jih mine.

Srce je moje kakor ogenj vroče.
Ali pesmi, kakor sem jo mislil,
tiste pesmi peti ni mogoče.

Srce po njej bi lepši sen zasnuo
in zapelo, kakor ni se petje
v naših logih nikoli čulo.

Prišla je res! Z ukazom enim samim
težkih sanj predrla je oblake:
»Pij!« In nijem, da se ves omamim

Silvin Sardenko.

VENCESLAV BELE:

Humor in humorist.

Ni slajšega občutka od onega, ko si priže človek po končanem obedu cigareto, izpije kozarec vina, posrka slednjič skodelico črne kave, začenši s svojim somiznikom v pospešitev prebave lahek, a zanimiv pogovor brez posebne pazljivosti na logično zvezo misli in njihove neoporečne zaključke. Tako pravi Feigel.¹⁾ So pa po obedu tudi še drugi prijetni občutki in drugačni užitki zadovoljnosti kakor tak lahek razgovor; kajti na svetu je veliko takih ljudi, ki nimajo zabavnega somiznika, da bi z njim pokramljali, a so vendar potrebni razvedrila po dovršenem delu in končanem obedu: tak užitek, poln prijetnih občutkov je prijetna, zabavna knjiga. — Po obedu je naš duh prelen, da bi se dvignil v kdove kakvo idealne višave, da bi se pečal z visokimi mislimi; še nikdar nisem pri obedu ali pa takoj po obedu prebiral Zupančičevih poezij; pač pa sem ob taki priliki vzel rad v roke kako lahko bejlo, kako humoristično knjigo, kakor je n. pr. Feiglova »Tik za fronto«, in z uživanjem smešnega še nekoliko postregel svoj počutnosti; k počutnostnemu uživanju prištevam namreč zadovoljnost nad smešnim in smeh ne samo Kant, ampak tudi sv. Tomaž Akvinski. So na svetu — ljudem v nadlego in nadlego-neprebavljivi hipohondri, neznosni čmerneži, ki sovražijo smeh in humor in prezirajo vse humoristično slovo. A normalno razvit človek čuti naravno potrebo do veselja in tudi do smeha. Neprestana duševna napetost deluje na človeka zelo utrudljivo; od časa do časa je treba razvedrila in razbremenitve duha; to razbremenitev in to razvedrilo povzročajo najlažje in najbolj učinkovito smeh in humor; to poudarja modri Aristotel in v tej misli se strinja z njim tudi veliki Akvinec. Niti z etičnega niti z estetično-literarnega stališča nisimo vpravičeni, da bi pravi in zdravi humor, zmeren in dostojni smeh — kot posebno intenziven izraz počutne zadovoljnosti nad smešnim — prezirali ali zametali.

Vprašajmo se pa, kaj je humor in kdo je humorist. Naj navedem v odgovor teorijo literarnega esteta Gietmanna, ki je priznan strokovnjak v splošno umetniški in posebno v slovstveni estetiki.

Humor je v literarnem in estetičnem pomenu besede srečna ali vsaj posebnovrstna mešanica nasprotujočih si čustvovanj in naziranj. — Humorist je človek, ki gleda svet in življenje v smešni in resni luči, z zaničevanjem in sočustvovanjem, z radostjo in bridkostjo, s smehom in solzami, z optimizmom in pesimizmom, s kritičnim očesom in milim pogledom — vse obenem. On se neumnosti z lahkoto smeje, a je ne zasmehuje; če se smeje obenem tudi samemu sebi; v neumnosti vidi on dediščino vseh ljudi in spozna, da je tudi sam podvržen vsem človeškim slabostim; on bedaka smeši, a ga obenem ljubi; smeje se bedaku, ki se mu smili. Rodovitna tla, iz katerih najlepše poganja humor, je dovtetna, mehkočuteča duša in ne povsem jasno in ostro zarisano svetovno naziranje; temeljna podlaga humorju je značaj ki družji svobodno duha in globino čustvovanja. Pravi humorist s pristnim humorjem se zaveda, da ima življenje dve plati, ki jih je možno tudi

istočasno z enim pogledom premotriti; on ve, da ni svetla stran sveta, življenja, človeka nikdar brez sence in ve tudi, da je enostranost tako komičnega kakor tragičnega svetovanja, naziranja, ublaženja zmožna in potrebna. Humor sicer rad ponižuje, kar je velikega, a ne zato, da bi je uničil, ampak zaradi tega, da bi resnici na ljubo poudaril tudi to, kar je na njem poleg veličine smešnega in malenkostnega; ravno tako tudi povišuje rad, kar je majhnega, ne zato, da bi je kot enakovredno vzporedil z velikim, ampak zaradi tega, da bi rešil to, kar ima kljub malenkosti nekolično pomembnost. Seveda se morajo tu nasprotna lepo spojit in se v medzajemni umerjenosti strniti v upoštevanja vredno umetniško enotnost.

Ako s pazljivostjo prebiramo humoreske »Tik za fronto«, spoznamo, da se nam v Feiglu razodeva pravi humorist, kakor smo ga zgoraj označili. Vzemimo n. pr. konec prve in zadnje humoreske: »Zadnji vlak« in »Štajerski preludij«, pa bomo takoj čutili mešanico nasprotujočih si čustvovanj, bomo čutili radost in bridkost, smeh in veselje, bomo čutili mehko, sentimentalno duševnost, bomo čutili bistvo pristnega humorja in značaj pravega humorista. In če prebiramo vse druge humoreske, bomo videli, kako se humorist Feigel smeje drugim in samemu sebi, kako sočustvuje s tistimi, ki se jim posmehuje in kako ljubi tiste, ki jih karikira; in srečamo precej bedakov, katerim se da od srca smeje in kateri se njemu v srce smilijo; v najbolj žalostnih položajih mu vztrepetava smeh na ustnicah, a če bi je ne prikrival, bi videli tudi, kako mu vztrepetava solza v očesu. Medtem ko vidi in čuti enostranski pesimizem samo grozoto in strašno vojske, gleda on s svojim drugim, optimističnim očesom tudi komično in smešno stran vojske.

Od »Pol litra vipavca« in do tja notri »Tik za fronto« je pot napredka; »Misterij fronte« je fantovskemu komiku vtisnil pečat moškega humorista, kljub temu da tudi tu izza fronte še prav močno diši po vinu in še krepko doni odmev »kvartirčkov«, pollitrov in litrov, žal da je to zares realističen vzduh pijače, ki je prevladoval na fronti in v ozadju. Upamo, da se humor počasi emancipira od tega prevladujočega, zoprnega vinskoga in tobačnega bezniškega vzduha, ker začenja neprijetno učinkovati na zadovoljnost razpoloženja, če predolgo trpi; človeku se nahoče svežega planinskega zraku in naravnega življenja, ki tudi ni brez humorja.

»Tik za fronto« je pol napredka: »Misterij korak od komike v smeri proti humorju; Feigel koraka navzgor in se poglablja navznotraj. Kaj je komika in kaj humor? — Komika je dobrodošlo in presenetljivo razodetje nedolžnih bedarij; humor je pa z zmerno primesjo resnosti oplemenitena komika. Komika obrača samo pozornost misli na nesoglasja v življenju in svetu in se jim lahko miselno smeje; humor pa družji s pozornostjo misli tudi čustvovanje srca in iz njegovega smeha odmeva globok temeljni zvok ljubezni do dobrega in usmiljenja do slabotnega. Nekoliko prekrepko morda, a prav nazorno bi označili oba takole: Komika je klepetava ženska, ki je brez čutečega srca in se neprestano smeje; — Humor je mož veselega značaja, pri srčnega kmeha, dobrega srca, ki se vsemu svetu smeje in ves svet ljubi in kateremu se ves svet smeje in ga tudi ljubi. Karakterističen nedostatek pri komiki je nedostatek medsebojne ljubezni med njo in svetom, kar je plemenita poteza hu-

¹⁾ Str. 67. v Damir Feiglovi knjigi: Tik za fronto. V Ljubljani 1921. Založila Tiskovna Zadruga. Ta knjiga, ki je dala povod temu članku, je na prodaj v knjigarni K. T. D. v Gorici.

morja. Ne samo čuvstveno, ampak tudi mi selno je komika bolj plitka, humor bolj globok; pri humorju imamo vse bolj bogato miselno in čuvstveno življenje kot pri komiki, pri njem čutimo že plemenitost duha in srca.

Dobri humoristi imamo malo; lažje je biti dober pripovednik kot dober humorist. Feigel nam obljublja takega moža, ko iskra misli in toplota čuvstva docela oživi in obvlada vse njegove humoreske. Dandanes se še rad igra z zunanji efekti besede in situacije, drapira svoje humoreske z različnimi šalami in domisljicami; to pa razcepi enotnost in strujenost glavnega humorističnega efekta v razne spremljajoče komične vtise; smešno razpoloženje se ob tem sicer množi, a intenzivnost sile tematičnega efekta pri tem slabi. Feigel je rad, da se mu poslušalci neprestano smejejo, a morda bi bilo boljše, če bi hranil energijo smeha pri svojih poslušalcih za sunarični intenzivnejši izbruh. Sicer je to zaveda osebnega naziranja, razpoloženja: De gustibus —

Kakor nam priča knjiga »Tik za fronto« je Feigelova najboljša prihodnost v duhoviti satiri in fini ironiji, ki jih poleg drugih elementov komike in humorja tako virtuočno obvlada; tem dvem najodličnejšim stranem humorja naj bi posvetil svoje pero, četudi zanemari pri tem druge manj vredne humoristične in komične momente. — Označimo nakratko satiro in ironijo: **Satira** hoče maščevati žaljeni ideal v imenu vsega resničnega, dobrega in lepega; kot svojo orodje uporablja pri tem želo zasmeha; z zasmehom lažnjivega brani resnično, z zasmehom slabega brani dobro, z zasmehom nizkega brani veliko. Satirik je — idealist. **Ironija**, ki povdarja nasprotje tega, kar hoče v resnici povedati, je važen element satire, ima pa tudi samostojno veljavo in vrednost. Pa še enega važnega elementa humorja ne smemo pozabiti in ta je **karikatura**, ki pretirava in pači posebne značilnosti, na katere hoče posebno opozoriti in jih zelo krepko povdariti: Če karikatura s karikiranjem, pretiravanjem zasmehuje, je krepak pripomoček satiri; vendar pa ima tudi samostojno veljavnost brez namena zasmehovanja. (Smrekar pač ni hotel osmešiti s svojimi klasičnimi karikaturnimi Cankarja, Finžgarja, Zupančiča, Jakopiča, ampak le krepko izraziti njih posebne značilnosti.) — S toplim sočustvovanjem nam karikira Feigel v prvi humoreski ubogo vojno farskarsko konjsko paro. Fina satira je »Koncentracijsko taborišče«, ki oskrba »skrbno« civilne oblasti za vojne begunce; »Pasji dan« je satira na račun vojnega rekrutiranja psov; »Vojna prikuha« je zbirka zanimivih karikaturnih posebnostnih vojnih žrtev; »V gostih« niše s strupeno ironijo in švrka z bičem satire može »vojne« kuharje; »Profilaksa« je fina satira — polna bridke ironije na račun pretiranega strahu pred okuženjem; i. t. d. Ker je bil naš namen spregovoriti le nekaj splošnih, načelnih besed, naj si vsak sam zase analizira in definira posamezne humoreske, kar mu bo prijetno, zabavno in zanimivo delo.

Ker govorimo že o knjigi »Tik za fronto«, moramo s posebno pohvalo povdarjati, da se Feigelov humor drži mej dostojnosti in spodobnosti; videl in slišal je tam »Tik za fronto« veliko takega, kar bi malenkostne in nizkotne ljudi dražilo k rezgetanju; on pa gre z molčanjem in preziranjem mimo; komaj da mu zaplapola včasih nekaj v oči in zaigra nekaj kraj ust, kar nam izda, da bi lahko govoril še o vse drugačih rečeh, o katerih pa rajše molči. **Povdarjati moramo, da trivialnost, lascivnost, poltenost, — čemur se svet sicer tudi smeje, — je vse nekaj drugega kot humor.** Tega se Feigel zaveda in zato njegov humor ne nosi tistega žalostnega gešla »greh in smeh«, katerega ne prodajajo po grošu samo Nemci, Madžari in Lahji, ampak žal tudi Slovenci že.

V formalnem oziru je treba povdarjati, da ljubi pravi humor naraven, priprost, neprisljen konverzacijski ton, navadno pripovedovalno govorilo. Nemškega humorista Sapnyrja so svoj čas visoko cenili, danes beremo z užitkom le nekatere njegove stvari in to so liste, ki so pisane v neprisljenem jeziku, vse njegove jezikovne in stilistične igrarije in umetniške so nam dandanes neprebavne. — Iz lastne skušnje ne vem, a pripoveduje se, da je večji užitek Feigela poslušati kakor čitati. Kje tiči vzrok temu? V družbi in razgovoru ter pri pripovedovanju je njegov jezik naraven, v knjigah pa čutimo in vidimo, da se preveč trudi, dati svojemu pripovedovanju in stilizaciji humoristični značaj, kar ga nehoti in nevede zadeve včasih v pršljeno maniro, v nenaravno umetničnost, v preračunljivo stilizacijo. Kako lepo prišerno in neprisljeno naravno pripoveduje Murnik! Je res, nekateri vpoštevajo tudi humor besede, a to je brez stalne in pristne veljave, nekako duple-zlato; pristen humor trajne veljave in vrednosti ostane le v du-

hu; humor forme in besede zbledi, danes ga čislamo, jutri zavrzemo, humor vsebinsko ne vzdrži. Feigel ima dober pripovedovalni talent, če ga povsem obvaruje pred umetničenjem, — kar dopade le nekaterim, — bodo imele njegove humoreske le še večjo mikavnost in prijetnost.

Radi bi brali enkrat izpod Feigelovega peresa zbirko humoresk, ki se ne pečajo niti s problemi, niti z gostilno, niti z mestom, ampak z našim prirobnim ljudstvom in njegovim vsežim, sočnim, naravnim življenjem; on bi nam iz teh motivov mogel ustvariti nekaj zares lepega in zares smešnega.

Pastirčki.

Sred tihe noči,
ko sladko vse spi,
so rogovi trobili,
pastirčke budili,
krilatci veselili
so slavo zapeli
sred tihe noči.

Pastirčki čez polje
gredò dobre volje.
Kam neki hitijo,
kam neki bežijo?
Tija k hlevcu, k Mariji,
kjer Jezus pri nji
že v jaslih leži.

In vsi Trie so Kralj
pred njega popali;
so tudi ovčice
sklonile glavo
in krotke oči.
Pastirčki stojijo
in čudom strmijo:
Kaj tu se godi?

(Po starem motivu.)

Naša založba.

Odkar smo odtrgani politično od bratov na oni strani, moramo iti nehoti tudi v drugih ozirih svojo lastno pot. Skoraj pol milijona nas je in le sramotno bi bilo, da bi ta najzavrednejši del, ki je svoječasno tvoril najboljši književni org Slovenije, ne dihal samolastnega književnega življenja. To pa radi tega, ker se knjige čez mejo dobivajo le z velikimi težavami in so zelo drage, ker so ljublj. knjigo-tržci že znova podražili knjige za nas za 100%. Tudi bo prevoz knjig odvisen vedno le od dobre volje vladnih organov, ki že danes gledajo z nejubim očesom, če prihaja večja množina knjig na Primorsko.

Zato je bila nujna potreba, da se pri nas ustanovi založba, ki bo imela izrečno samo ta namen, da preskrbi našo deželo in ljudstvo z dobrimi knjigami in zadosti vsem književnim potrebam.

V ta namen se je ustanovila »Naša založba« v Trstu, ki so ji kumovali in jo vodijo naši najboljši delavci. Namen in pomen te založbe je po gorenjih besedah že znan in ga ne bomo več na dolgo razkladali. »Naša založba« je že pričela s svojim delom, okrog novega leta že izideta dve knjigi v lepi opremi, kot ni morda izšla še nobena slovenska knjiga.

Prva knjiga je »Plebanus Joannes«, roman Ivana Fregelja, v katerem opisuje življenje in boje tolminskega župnika Janeza Potrebneža, ki je živel v srednjem veku, opisuje tedanje dobo in kugo, ki je divjala po Tolminkem. Knjiga je pisana s silno plastiko, namenjena je inteligenci in le zrelejšemu ljudstvu.

Druga knjiga je »Faraon«, Talko se imenuje zbirka novelic in črtic Franceta Bevka. Groza svetovne vojne se zrcali iz večine teh črtic, ki jih je ilustrator izborno pogodil v svojih vinjetah. Ostale črtice razglabljajo druge zanimive probleme. Novelic in črtic je petnajst, skrbno izbranih in pripravljenih.

Tretja knjiga bodo ilustrirane Gradnikove »Srbske narodne pripovedke«, Ko knjige izidejo, sezite po njih!

France Bevk: Pesmi.

V Gorici so izšle za Božič pesmi Franceta Bevka. V petih delih je nanizal malo številno dobro izbranih pesmi, ki so urejene nekako kronološko, tako kot so nastale, kakor se je pesnik razvijal. Ta in ona pesem nam je znana iz prejšnjega natisa v »Dom in Svetu« samo po svojem naslovu, drugače bi jo ne »spoznali več. Pesnik jo je prelil v drugo formo, znamenje, da ni bil zadovoljen s svojo mlado potjo, ki je zametovala obliko in se povrača nazaj, kot mnogi izmed pesnikov. V prvem delu so pesmi tiste dobe, ko je posvečal pesnik svojo pozornost polju, našim domačim krajem, Brdom in tudi Tolminkem. Potem (v II. delu) ga je zanimala priroda, ki ji je vdahnil svojega čustva, če ni pustil golo impresijo; tudi socialni je tu pa tam, čuteč z zapuščenimi, zavrnjenimi; ta in ona pesem je razumljiva popolnoma le, če poznamo pesnikovo življenje поблиže; vrsta pesmi je posvečena vojni; zadnji del ima samo

»oboko občutne kratke lirčne pesmice, ki zaključujejo zbirko. — Knjiga je lepo opremljena, tiskana na krasnem papirju. Ilustriral jo je France Kralj. O teh ilustracijah piše dr. Fr. Stelè v »Dom in Svetu«: »Polne poezije so risbe k Bevkovim pesmim, med katerim se posebno odlikujejo »Življenje trpljenje vsepovsod« in »Moje srce skrivnosti mosi«. Linearni stil je isti kot pri prejšnjih njegovih ilustracijah, samo da je čustvo preželo vse njegove kompozicije«. — Knjiga se dobi povsodi. — Stane broš. L. 3.50, vez. L. 4.50.

Mladika 1921 - 1922.

»Mladika« stopa v svoj novi letnik. Zadnji zvezek, ki bo obsegal poleg drugih malenkosti obširne konce povesti »Vampir« in »V Smrlinju«, se tiska. Uredništvo si je v polni vesti, da je dalo vse in še mnogo več, nego je lani obljubilo, zato stopa z jasnim čelom z novimi obljubami v novo leto, ker je prepričano, da jih bo lahko izpolnilo, morda še lažje kot lansko leto. Vemo tudi, da nismo bili vsem po volji, da si je ta in oni predstavljal »Mladika« drugačno, kot je bila v resnici. Tem nikakor ne zamerimo. To je samo znamenje, da ima naše siromašno stanje toliko potreb, ki jim ne moremo vsem hkratu ustreči. Ali tudi: Ne moremo streči samo enemu, ko bi potem stoteri drugi ostali brez hrane. Uredništvo »Mladike«, to je dobro, da povemo še enkrat in še stokrat makari — ima pred očmi vse one potrebe našega ljudstva, ki jim ne opomorejo že drugi; misli na našo inteligenco, na našega kineta in delavca. Ni vse za vsakega, a vsakdo naj najde v »Mladiki« nekaj, kar ga najbolj zanima, četudi ni vse umerjeno po njegovemu okusu. »Mladika« mora biti naš družinski leposlovni in poučni list, obenem tudi kulturno glasilo, ki naj podaja naši inteligenci in preprostem človeku dovolj zabavnega in poučnega gradiva, obenem pa nas orientira v kulturnem in književnem življenju naših bratov in drugih narodov. Kdor misli, da mu tega ni treba, blagor mu! Kdor pa ve, da mora biti, če hoče, da je slovenski inteligent, orientiran v tem zmislu, bo našel v listu vsaj glavne črte za svojo orientacijo.

Pač se bo »Mladika« v prihodnjem letu spremenila. Izhajala bo samo enkrat na mesec, a bo obširnejša, kot danes dve številki skupaj. Priznan slikar nam je narisal krasno opremo, da bomo lahko postavili list ob stran vsakemu, tudi inozemskemu listu podobne vrste. Glavno povest sta nam napisala kar dva priznana slovenska pisatelja, ki jih ljudstvo silno rado bere. Ime izdamo o novem letu. Ker vemo, da ima ljudstvo najrajše pripovedne pesmi, smo jih priskrbeli. V poučnem delu bomo peljali čitatelje po svetu, da si ogledajo tuje kraje, tuja ljudstva, tudi iz naravnoslovja imamo že izborne članke, preskrbljeno je za smeh tudi, poleg tega pa bodo dobili čitatelji tudi kulturnih in etičnih člankov, ki naj blažijo srce in dušo. Rubrike »Ženski svet« in »Za naše malčke«, »Iz naše književnosti« bomo spopolnili. Platnice bodo prinašale več gradiva kot doslej, posebno sestavke iz zdravstva, za kuhinjo, smešnice, uganke, po možnosti šah itd. »Mladika« bo prinašala tudi **glasbeno prilogo** takih kompozicij, ki jih ni mogoče dobiti drugod.

Več bomo spregovorili še o novem letu. Danes gre samo zato, da pridno agitirate za list. Ne obljublamo več kot moremo dati, pač pa bomo dali več kot obljublamo. »Mladika« mora v vsako slovensko hišo, ker le tako je zagotovljen njen obstanek. Z nabiranjem naročnikov boste dosegli, da se list izpopolni in opeša še bolj. Vesel Božič! Na delo.

Uredništvo in uprava!

Zanimivosti.

* **Temeljno zidovje staroslovenskega gradu najdeno.** Ker je bila nenavadno huda suša, je upadla voda reke Havel. Na suhem obrežju so opazili temeljno zidovje slovanskega gradu Postupina, čigar ime se bere v listini Otona III. leta 993. Iz tega gradu je postalo mesto, ki so ga Nemci kasneje imenovali Potsdam, ka največji berlinski listi tudi priznavajo.

* **Zlati avtomobil.** Zdaj vzbujajo v Londonu posebno pozornost avtomobilski kakršnih še ni videlo človeško oko. To so »limosini« s 45 konjskimi silami, ki se odlikujejo od drugih vsakdanjih avtomobilov v tem, da so vsi pozlačeni. Voz, kolesa, osi, vse do bencinove posode je z zlatom. Ti avtomobili so določeni za indijske kneze in bodo v daljnih indijskih krajih vsekako našli obilo občudovalcev. Na Evropejce pa te velike »zlate skrivnje« neki nič posebno ne vplivajo.

* **Križanec purana in kokoši.** Na Angleškem se je posrečilo vzgojiti križanca med kokošjo in puranom. Ta nova vrsta

perotnine je silno huda ter napada vsu ostalo kuretino. Sodi se, da bo nova pasma proti vsem pravilom zmožna ploditi se. Piščanci so jako podobni svojemu očetu puranu glede svoje velikosti in postave, po barvi pa svoji materi. Ali bo njegovo meso tudi tako dobro kakor od purana, se danes še ne more reči.

* **Kako živi Wilson?** Znano je, da se je prejšnji predsednik ameriške unije, Wilson posvetil zopet advokaturi ter dela skupno z dr. Colbyjem, bivšim državnim tajnikom. Četudi se še ni popolnoma opomogel od svoje bolezni, vendar rešuje dnevno pošto. Sicer pa živi popolnoma sam za se ter sprejema samo pristaše svoje demokratske stranke. V nogah je tako oslabil, da se mora le voziti, kadar hoče iz hiše. Posebno rad pohaja gledališča, kjer ga vedno burno pozdravljajo. Z velikim zanimanjem zasleduje politiko republikanske stranke. Mnogi resni politiki so mnenja, da se bo Wilson pri priložnosti zopet povzpел na krmilo države in da se bo zanimal samo za ameriške interese, ker je zveza z Evropo provzročila Amerikancem velika razočaranja.

* **Kaj ljudje jedo?** Pri nas se mnogi čudijo, če kdo rad je žabe, rake ali ostrige, četudi niso grde živali. Stari Rimljani in Grki so jedli razne bele črve, katere so gojili v moki. V nekaterih krajih kjer je mnogo miši, jedo te živali kot delikateso. V času Karla V. se je uživalo jako mnogo konjskega mesa, mačke so pripravljali s poprom in od kuščarjev se je kuhali juho. V srednji Afriki in Ameriki še danes jedo mravlje, pečene na razne načine, v Palestini pa kobilice z oljem ali dateljini in kisom.

* **Lisica z dvema nogama.** V Saški blizu Oelswitza je bila na nekem lovu ustreljena lisica, ki ima samo dve nogi. Lovci pravičeno sumijo, da se je lisica utjela s sprednjo desno in zadnjo levo nogo v past. Posrečilo se ji je, da se je odtrgala, toda nogi sta ostali v železu. Sčasoma so se ji rane zarastle in lisica se je sprehajala po gozdu samo po dveh nogah. Znano je, da si lisica v skrajni sili odgrizne nogo ali rep, samo da si reši svobodo.

Književnost.

Trije labodje. Nova umetniška revija, ki jo urejujejo Josip Vidmar, Anton Podbevšek in Marij Kogoj. V njej so zastopani umetniki, ki so krenili na nove steze. List je lepo opremljen. Najmanj pristašev bo imel leposlovni del lista, več slikarski in glasbeni. Vendar pa: stremjenje je resno in ne smemo zametavati te mlade revolucije. Umetnost je silno delikatna in jih bo zavrgla sama, če niso njeni.

Dom in svet bo izhajal prihodnje leto vsak mesec na 48. straneh »Časovega« formata. K dr. Steletu se je pridružil kot sourednik tudi Silvin Sardenko.

Cankarjev zbornik je izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani k tretji obletnici Cankarjeve smrti. Dobrodošel bo vsem, ki se zanimajo za Cankarja kot umetnika in človeka — za širše množice ni. Bogati je na člankih, pismih, in raznem gradivu, ki do sedaj še ni prišlo v javnost.

Čika Jova Gradnik: Pisani oblaki. Zopet nova zbirka pesmi, in sicer mladinskih pesmi, ki jih je prevedel dr. Alojzij Gradnik iz srbskega jezika in ki jo lahko ravno tako toplo priporočamo kot smo svojčas »Kalamandarijo«.

France Zbanič: Pesmi. Ta knjiga prinaša šopek pesniških paizkusov prazgodaj umrlega mladeniča. Pesmi so v žanru Murina in Golarja; kdor ljubi jevrstno poezijo, mu bo ta zbirka prijetnejša krajšala ure kot moderne pesmi.

p. **Mladika**, št. 21-22 je izšla. **Vsebina:** Vampir, povest (Dr. Franc Detela). V Smrlinju, (Narte Velikonja.) Domače živali. (Lovro Koder.) Kopriva in vijolica. (Fr. Pangov.) Simon Gregorčič. (Dr. Joža Lavrenčič.) Olepševalne rime pri Gregorčiču. (Venc. Bele.) — **Pesmi:** Na daljni poti. (A. Vodnik.) Polna pesem. (O. Vodnik.) Na Gregorčičevem grobu. (Fr. Ločnikar.) Pevcu preroku. Postuškin. (Simonu Gregorčiču. (Fran Zgur.) Novoporočencema. (France Bevk.) — **Ženski svet:** Premišljevanje. (G. B.) — **To in ono.** — **Slike:** Sprejem svetogorske slike M. B. v Gorici. — Metod Peterneli. Portret (intarzija). — Simon Gregorčič — Gregorčičev rojstni dom. — Gradščice Gregorčičev grob.

p. **Novi rod** (št. 11.) ima sledečo vsebino: Iv. Albreht: Sveti Miklavž. St. Kosovel: Mačka in smrt; Čika Jova Gradnik: Račun brez krčmarja; S. Gregorčič: Daritev; Fr. Milčinski: Zgodbe kraljeviča Marka; Iv. Albreht: Pedeni človek v goste gre; Cv. Golar: Leteča ladja; Iv. Albrecht: Deklica in paček. — Pouk in zabava. Kotiček malih.

Vočimo vesele božične praznike!